

III. Przegląd prawodawstwa

1. PRAWO SKARBOWE

(1. IV. — 31. XII. 1932)*

I.

Budżet.

W przeciwieństwie do roku skarbowego 1931/32 nie ogłoszono w okresie sprawozdawczym, pomimo znaczącej się nadal silnie depresji gospodarczej, żadnych ustaw o dodatkowych kredytach budżetowych. Nową pozycję wydatkową w budżecie przewiduje natomiast, naskutek pogłębiającego się ciągle kryzysu rolnego, ustawa % dn. 20. XII. 1932 (Dz. U. 115/950). Artykuł 7 ustawy postanawia mianowicie, że do budżetu corocznie wprowadzane będą sumy potrzebne na uzupełnienie różnicy między oprocentowaniem i umorzeniem listów zastawnych i obligacyj, wypuszczonych przez banki państwowe, a obniżonem oprocentowaniem i ratami amortyzacyjnymi, wynikającymi z przedłużonych okresów umorzenia wierzytelności, na podstawie których wypuszczono te listy zastawne i obligacje.

Gospodarki budżetowej komunalnej, w szczególności o ile wiąże się administracyjnie z wykonaniem budżetu państwowego, dotyczy § 2 R. M. S. W. z dn. 23. XI. 1932, wydanego w porozumieniu z M. S. celem wykonania ustawy z dn. 11. VIII. 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. 113/937). Wymieniony paragraf postanawia, że uchwały, określające wysokość dodatków do podatków (opłat) państwowych winny zarządy związków komunalnych udzielać do wiadomości organom powołanym do wymiaru właściwych podatków państwowych przynajmniej na miesiąc przed rozpoczęciem okresu budżetowego, a o ile chodzi o dodatki do świadectw przemysłowych — do dn. 1. X. roku poprzedzającego okres budżetowy. Zaznaczyć należy, że jednolity

*) Dz. U. 1932 nr. 28—119.

tekst ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych ogłoszony został O. M. S. W. z dn. 28. IX. 1932 (Dz. U. 106/884)¹⁾.

Wspomnieć należy także o ustawie z dn. 17. III- 1932 o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego (Dz. U. 35/358), zawierającej w art. 11 przepisy co do układania budżetu i planu robót przez komitet wykonawczy oraz zatwierdzania tychże przez właściwe władze państwowe. Ustawa dopuszcza także za zezwoleniem izby skarbowej w porozumieniu z władzą wojewódzką zaciągnięcie przez przewidziane w ustawie. Uchwały o składce nadzwyczajnej wymagają zatwierdzenia władzy wojewódzkiej w porozumieniu z izbą skarbową. Ustawa wchodzi w życie z dn. 1. I. 1934 i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem woj. śląskiego.²⁾

II.

Wydatki.

Zaznaczająca się w r. ub. konieczność dokonania dalszego zmniejszenia wydatków państwowych dotknęła przedewszystkiem dziedzinę wydatków osobowych. R. P. Rz dn. 21. V. 1932 (Dz. U. 43/419) zawieszoną została moc obowiązująca art. 8 ustawy z dn. 18. XII. 1926 (podwyższającej uposażenia ze Skarbu Państwa o 10%) w stosunku do funkcjonariuszów państwowych i emerytów, zajmujących stanowiska służbowe wzgl. mieszkających poza Warszawą. W stosunku do wojskowych zawodowych, zajmujących stanowiska służbowe poza Warszawą, 10% dodatek obniżony został do 2%. Rozporządzenie weszło w życie z dn. 1. VI- 1932, a w odniesieniu do emerytów z dn. 1. VII. 1932. Jednolity tekst rozporządzenia o należnościach za podróże służbowe w kraju ogłasza O. M. S. z dn. 6. VII. 1932 (Dz. U. 71/651), uwzględniające także zmiany wprowadzone R. R. M. z dn. 10. VI. 1932 (Dz. U. 50/461)).³⁾ — Termin przejścia przez M. S. określonych czynności, przewidzianych w ustawie emerytalnej, ustaliło R. P. R. M. z dn. 3. X. 1932

¹⁾ W sprawie zmiany właściwości M. S. w zakresie podziału administracyjnego Państwa zob. Dz. U. poz. 895 (art. 3). — W sprawie gmin Wola Duchacka, Skępe i Otwock, zob. Dz. U. poz. 350, 462 i 701.

²⁾ W sprawie gospodarki finansowej gmin wyznaniowych żydowskich, zob. Da. U. poz. 752 (ustalony system wymiaru składek wchodzi w życie z dn. 1. I. 1934).

³⁾ Zob. także poz. 933 i 779; poz. 755 i 904 dotyczą należności za podróże służbowe, odbywane zagranicą.

(Dz. U. 86/735) na dzień 1. XI. 1932. Celem zebrania danych statystycznych co do zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych zarządziło R. P. R. z dn. 4. XI. 1932 (Dz. U. 108/888) spis ich według stanu z dn. 31. I. 1933⁴). — W zakresie gospodarki komunalnej zasługuje na uwagę R. P. R. z dn. 21. X. 1932 (Dz. U. 91/777) w sprawie obniżenia kosztów administracji komunalnej, zabraniające m. i. do dn. 1. IV-1935 związkom komunalnym tworzenia nowych etatów służbowych w dziale administracji ogólnej⁵).

Z dziedziną wydatków rzeczowych wiąże się szereg przepisów o charakterze skarbowym. Wymienić należy w szczególności postanowienia, dotyczące wydatków na Międzynar. Urząd Chemii (poz. 400 art. 7), dotyczące należności Min. Spraw Wojsk. za nadzwyczajny przewóz w czasie pokoju (poz. 835), pomocy finansowej Skarbu Państwa dla miasta Wilna (poz. 337)⁶) oraz umarzania pożyczek na odbudowę (poz. 718)⁷). Ponadto zasługują na uwagę niektóre przepisy R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 93803) o sądowym postępowaniu egzekucyjnym⁸), przepisy w sprawie długu obligacyjnego skupionej przez Państwo kolei fabryczno-łódzkiej (poz. 273 i 274) oraz rozporządzenia, wydane w sprawie dóbr, skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość (poz. 432 i 771)⁹)i — R. P. R. z dn. 21. X. 1932 (Dz. U. 91/777) zabrania do 1. IV. 1935 związkom komunalnym wznoszenia

*) W sprawie uposażeń na terenie Gdańska, zob. poz. 375; w sprawie dodatków i premij aeronautycznych zob. poz. 569; w sprawie zaopatrzenia osób zasłużonych zob. poz. 898; w sprawie konwencji, dotyczącej wypłaty zaopatrzenia funkcjonariuszów prowincjonalnych zob. poz. 278 i 887; określonych wydatków osobowych w dziedzinie sądownictwa dotyczą poz. 578, 886 (§ 40), 901 i 944; zob. także 427 (art. 9).

⁵) W sprawie uposażeń członków zarządu i pracowników związków komunalnych zob. poz. 345; w sprawie organizacji administracji Gdyni zob. poz. 823.

⁶) Pomoc, udzielona na pokrycie zobowiązań, wynikłych z długów 449160 f. szt., wynosić będzie połowę odsetek i rat amort. od dn. 15. V. 1931, ponadto połowę odsetek wypłaconych od 15. XI. 1930 do 14. V. 1931.

⁷) R. P. R. z dn. 21. V. 1932 (Dz. U. 51/479) w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych przekazuje Ministrowi Skarbu sprawę pomocy Państwa na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych.

⁸) Zob. mianowicie art. 14, 70, 128, 181 i 345.

⁹) Ponadto w sprawie wynagrodzenia za przymusowo wykupywane majątki zob. poz. 917.

nowych lub gruntownego przebudowywania istniejących budynków administracyjnych, jak również pomnażania środków lokomocji dla celów administracyjnych.

W zakresie gospodarki funduszowej wymienić należy przede wszystkim R. P. R. z dn. 15. VI. 1932 (Dz. U. 51/481), zmieniające R. P. R. z dn. 22. IV. 1927 o rozbudowie miast. Według nowych przepisów winny być pożyczki krótkoterminowe udzielane z Państwowego Funduszu Rudowlanego i wydawane na czas trwania budowy, po ukończeniu budowy bądź spłacone, bądź skonwertowane w złotych na pożyczki długoterminowe w listach zastawnych i obligacjach, albo w gotówce. Terminową spłatę rat od pożyczek długoterminowych, udzielonych bądź w gotówce, bądź w listach zastawnych i obligacjach gwarantują solidarnie gmina miejska, w której położona jest nieruchomość i Skarb Państwa. Państwowy Fundusz Rozbudowy Miast przeznaczony jest na pokrycie części oprocentowanych krótko- i długoterminowych pożyczek budowlanych, na pokrycie części oprocentowania listów zastawnych i obligacyj, na pokrycie różnicy, jaka powstanie pomiędzy udzieloną pożyczką długoterminową, a sumą uzyskaną ze sprzedaży listów zastawnych i obligacyj, w których pożyczka długoterminowa będzie udzielona, wreszcie na pokrycie kosztów oszacowania i lustracji oraz strat i kosztów, wynikłych z akcji kredytowo-budowlanej, prowadzonej na podstawie danego rozporządzenia. — Ustawa z dn. 20. XII. 1932 (Dz. U. 115/950) upoważnia w art. 6 Ministra Skarbu do obniżania oprocentowania i przedłużania okresów umorzenia listów zastawnych, obligacyj i innych zapisów długu, stanowiących własność funduszu, określonego w cz. IV. pkt. 1. lit. f) załącznika do R. P. R. z dn. 13. X. 1927 o planie stabilizacyjnym i zaciągnięciu pożyczki zagranicznej. — Sprawy Państwowego Funduszu Drogowego przekazuje do zakresu działania Ministra Komunikacji R. P. R. z dn. 21. V. 1932 w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. 51/479).

W związku z krytyczną sytuacją rolnictwa pozostaje R. M. R. R. z dn. 1. III. 1932 (Dz. U. 29/296), wydane w porozumieniu z M. S., R. i Spr. w sprawie ulg przy spłacie należności Skarbu Państwa, związanych z przebudową ustroju rolnego. Rozporządzenie wstrzymuje do dn. 31. XII. 1933 egzekucje określonych należności Skarbu Państwa, w szczególności z tytułu pożyczek, udzielonych z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego oraz z sum przeznaczonych na pomoc kredytową przy scalaniu gruntów. Wstrzymanie egzekucji może być cofnięte w razie zalegania dłużnika z uiszczeniem rat przypadających z tytułu tej samej należności w latach 1932 i 1933. Poza tern rozporządzenie odracza do dn. 31. XII. 1933 płatne w roku 1932

należności z tytułu pożyczek udzielonych z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego, o ile pożyczki te ciążyą na gospodarstwach, obciążonych ponadto pożyczką długoterminową w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego. Oprocentowanie za r. 1932 obniża się w danym razie o 2% (w innych przypadkach o 1%). R. M. R. i R. R. z dn. 14. VII. 1932 (Dz. U. 68/627) przewiduje również ulgi przy spłacie niektórych należności funduszu obrotowego reformy rolnej, w szczególności Państwowego Funduszu Kredytu na meljoracje rolne. Państwowy Bank Rolny zarządzić może wstrzymanie egzekucji danych należności najdalej do 1. X. 1934, jednak tylko w odniesieniu do tych dłużników, którzy nie będą zalegać z uiszczeniem rat przypadających z tytułu tej samej należności w latach 1932, 1933 i 1934. Oprocentowanie danych należności za r. 1932 obniża się o 1%. Okres spłaty pożyczek może być przedłużony o 3 lata (wyjąwszy okoliczności specjalne)¹⁰⁾.

Ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 39/399) wprowadza szereg ważnych zmian do przepisów w sprawie Funduszu Bezrobocia. Na uwagę zasługuje postanowienie, że przyznanie prawa do zasiłków może nastąpić jedynie, jeśli dane wydatki znajdują pokrycie w ramach budżetu Funduszu Bezrobocia. W przypadkach przedłużającego się szczególnie niekorzystnego stanu rynku pracy Rada Ministrów może zarządzać wypłacanie bezrobotnym zapomóg tytułem doraźnej pomocy, pokrywanej ze środków Skarbu Państwa oraz może zarządzać prowadzenie z tych środków robót publicznych dla zatrudnienia bezrobotnych. Dane roboty mają służyć celom dobra publicznego, przyczem przeważająca część kosztów wykonania tych robót powinna stanowić wynagrodzenie zatrudnionych przy nich osób. Bezrobotny, pobierający dane zapomogi doraźne obowiązany jest pod groźbą utraty prawa do zapomóg, przyjąć każdą pracę, wskazaną mu przez państwowy (komunalny) urząd pośrednictwa pracy, prowadzoną dla zatrudnienia bezrobotnych. Jednolity tekst ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia ogłasza 0. M. P. i O. S. z dn. 24. VI. 1932 (Dz. U. 58/555)¹¹⁾.

¹⁰⁾ W sprawie umorzenia kar za zwłokę od zaległych należności funduszu obrotowego reformy rolnej zob. poz. 584, w sprawie funduszy uzyskanych parcelacji z wolnej ręki zob. poz. 915.

¹¹⁾ Ponadto wydane zostały w porozumieniu z Ministrem Skarbu rozporządzenia o postępowaniu przy przyznawaniu zasiłków, o sposobie ściągania wkładek oraz w sprawie zwolnienia od obowiązku zabezpieczenia na wypadek bezrobocia (Dz. U. poz. 556—558); w sprawie zasiłków, płaconych z Funduszu Bezrobocia robotnikom częściowo zatrudnionym zob. Dz. U. poz. 388, 431 i 540; poza tern dotyczą Funduszu Bezrobocia Dz. U. poz. 546, 559 i 836.

Na mocy R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 o pomocy bezrobotnym (Dz. U. 74/664) utworzony został celem łagodzenia skutków braku pracy i niesienia pomocy bezrobotnym, nie posiadającym środków utrzymania i nie pobierającym zasiłków na wypadek braku pracy, Fundusz Pomocy Bezrobotnym. Fundusz ten jest osobą prawną. Na rzecz Funduszu przewidziane są następujące opłaty: od kwitów komornianych, biletów wstępu, stawek we wzajemnych zakładach (totalizatorze), cukru, piwa, schowków (safes'ów), żarówek elektrycznych, spożycia gazu i przebywania w godzinach nocnych w zakładach gastronomicznych i salach bilardowych. Minister Skarbu upoważniony jest do zwalniania od podatków i opłat państwowych, pobieranych od artykułów spożywczych i opałowych, ofiarowanych względnie nabywanych na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym. Rozporządzenie weszło w życie z dn. 1. IX. 1932- Szczegółowe przepisy w sprawie opłat na rzecz Funduszu zawiera R. P. R. M. z dn. 26. VIII. 1932 (Dz. U. 74/670)¹²⁾ ¹³⁾ ¹⁴⁾.

III.

Dochody.

Przepisy dotyczące opłat skarbowo-administracyjnych uległy w okresie sprawozdawczym daleko idącym zmianom. Przedewszystkiem zostały znowelizowane ustawą z dn. 18. III.

¹²⁾ Odnośnie wymienionych opłat na rzecz Funduszu Pom. Bezrob. zob. w części III niniejszego przeglądu rozdziały, dotyczące podatków pośrednich.

¹³⁾ Konwencje z Austrią w sprawie Zastępczych Zakładów Pensyjnych dla Funkcjonarjuszy, Powszech. Zakładu Pensyjnego dla Funkcjonarjuszy, Zakładn ubezpieczenia górników od wypadków, Miejskiego Zakładu Ubezpieczeń Gminy Wiedeń oraz Kasy Emerytalnej dla Funkcjonarjuszy Handlu i Przemysłu w Wiedniu, Kasy Chorych Zarządu b. ces. kr. austr. Kolei Państw, i jej funduszków ubocznych, Zawodowego Zakładu Ubezpieczenia od wypadków austr. kolei żelaznych, Instytutu Pensyjnego Związku austr. kolei lokalnych i kolejek oraz konwencję z Austrią i Czechosłowacją, dotyczącą Kasy Oszczędności dzieci urzędników i robotników stałych Kolei Północnej, ratyfikowane zgodnie z ustawami z dn. 18. III. 1931 (poz. 371, 309, 282, 283, 311, 308, 310 i 312), ogłasza Dz. U. 1932 r. poz. 510/11 — 524/5. Przy wykonaniu powyższych konwencji współdziała Minister Skarbu. — W sprawie regulowanych przez Rząd Polski roszczeń obywateli polskich do niemieckich Zakładów ubezpieczeń zob. R. M. S. z dn. 30. III. 1932 (Dz. U. 28/275) oraz poz. 940.

¹⁴⁾ W sprawie komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego zob. Dz. U. poz. 329 i 489. W sprawie funduszków izb rzemieślniczych zob. Dz. U. poz. 636. Fundacji Zakłady Kórnickie dotyczy Dz. U. poz. 304.

1932 (Dz. U. 32/340) (art. 1. p. 64—77) postanowienia co do opłat od podań i świadectw, zawarte w ustawie stemplowej z dn. 1. VII. 1926. Zasadnicza opłata od podań podwyższona została z 3,— na 5,— zł, opłata od podań dotyczących się danin publicznych, w których petent nie żąda zmiany decyzji, wydanej w przedmiocie daniny, ustanowiona została w wys. 3,— zł oraz w wys- 50 gr od każdego załącznika. Zasadnicza opłata od świadectw urzędowych została również podwyższona z 3 na 5 zł, zaś opłata od koncesyj z 20,— na 40,— zł. Świadectwa wydawane przez sądy podlegają obecnie zasadniczej opłacie w wys. 3,— zł. Wypisy z aktów notarialnych oraz sporządzone przez urzędy państwowe drugie i dalsze egzemplarze dokumentów urzędowych, zaopatrzone w podpis równorzędny, jak również odpisy i wyciągi, sporządzone i poświadczony przez urzędy państwowe, podlegają opłacie 2,— zł od strony¹⁵⁾; za odpisy i wyciągi, sporządzone i poświadczony przez notariusza opłata wynosi 50 gr od strony¹⁶⁾. Poświadczenie zgodności z pierwopisem wtóropisu, odpisu i wyciągów, sporządzonych nieurzędownie (przez same strony), podlegają opłacie 50 gr wzgl. 1,— zł od strony, zależnie od tego, czy są poświadczony przez notariusza albo przez inny urząd państwowy¹⁷⁾. Za poświadczenie własnoręczności podpisu lub znaku ręcznego przez urząd państwowy opłata wynosi 1,50 zł¹⁸⁾. Świadectwa, wydane przez sądy, jak również wymienione powyżej opłaty za wypisy, odpisy, wyciągi i poświadczenia, są wolne od opłaty tylko w przypadkach, w których opłatę miałyby ponieść Skarb Państwa, jak również w razie wydania świadectwa osobie niewątpliwie niezamożnej. Świadectwo może być wydane mimo nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty, jeżeli za wydaniem niezwłocznem przemawiają względy publiczne lub wzgląd na poważny interes petenta. Jednolity tekst przepisów dotyczących opłat od podań i świadectw podaje O. M. S. z dn. 25. IV. 1932 (Dz. U. 41/413) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o opłatach stemplowych (art. 140—161). Przepisy wyko-

¹⁵⁾ Dotychczas 1 zł.

¹⁶⁾ Dotychczas 20 gr.

¹⁷⁾ Dotychczas 20 względnie 50 gr.

¹⁸⁾ Dotychczas 1 zł.

¹⁹⁾ Odnosnie opłat od podań i świadectw w sprawach sądowych zob. także poz. 805 (art. 113), w sprawie opłat od podań o zmianę nazwiska zol, poz. 847; w sprawie zwolnień od opłat w poszczególnych przypadkach zob. poz. 390, 392 fart. 21), 738 (art. 6) 819 (40b) i 950 (art. 13); w sprawie maszynowego wytła-

nawcze obecnie miarodajne zawiera R. M. S. z dn. 10. X. 1932 (Dz. U. 99/842) (§§ 173—189)¹⁹⁾.

Co się tyczy komunalnych opłat od podań i świadectw, to podaje odnowiednie przepisy O. M. S. W. z dn. 28. IX. 1932 (Dz. U. 106/884) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (art. 27). R. M. S. W. z dn. 23. XI. 1932 (Dz. U. 113/937), wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu celem wykonania wymienionej ustawy, zarządza w § 110 uiszczanie opłat za załatwianie podań bądź w kasie komunalnej w gotówce, albo w znaczkach, wypuszczonych przez związek komunalny, a nalepionych na podaniu.

Liczne przepisy wydane zostały w sprawie opłat, pobieranych w zakresie działalności poszczególnych Ministerstw. Wymienić należy R. M. S. Z. z dn. 23. IV. 1932 (Dz. U. 36/364), wydany w porozumieniu z Ministrem Skarbu i in. Min., w sprawie zmiany taryfy opłat konsularnych²⁰⁾, R. M. S. W. z dn. 10. XII. 1932 (Dz. U. 116/963), ustanawiające opłaty za ogłoszenie o rejestracji stowarzyszeń²¹⁾, R. P. R. z dn. 30. IV. 1932 (Dz. U. 38/394) w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę oraz odpowiednie R. M. S. w poroz. z M. S. W. z dn. 7. V. 1932 (Dz. U. 38/397) zawierające przepisy wykonawcze²²⁾.

W zakresie opłat sądowych dokonane zostały ważne zmiany. R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 93/805) ujednostajniło w dużej mierze przepisy o kosztach sądowych, zachowując jednak liczne przepisy szczególne dzielnicowe. Opłaty sądowe, pobierane na rzecz Skarbu Państwa i koszty postępowania, stanowią koszty sądowe. Do uiszczenia kosztów sądowych jest obowiązana strona, która dokonywa czynności, powodującej opłatę sądową lub koszty postępowania. Uwolnienie od kosztów sądowych służy osobie, której sąd

czania znaków stemplowych zob. poz. 349; w sprawie sprzedaży znaków stemplowych przez sklepy tytoniowe zob. poz. 568; w sprawie nabywania nieruchomości przez obcokrajowców, zob. poz. 897.

²⁰⁾Zmiana dotyczy wizowania paszportu cudzoziemskiego; m. in. podwyższono wizę pobytową jednorazową z 17,50 na 25,— zł, a wizę pobytową wielokrotną z 35 na 40 zł.

²¹⁾ Opłata wynosi 30 zł, opłata za ogłoszenie o zmianie statutu 20 zł. — W sprawie opłat za korzystanie z cementarzy gminnych lub związków religijnych zob. poz. 359 (a. 6 i 12 p. 4). — W sprawie dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku zob. poz. 566.

²²⁾ Opłatę podwyższono do 400 zł, za paszport wielokrotny do 1600 zł; aob. także poz. 548. — W sprawie nadzoru Min. Skarbu nad zakładami ubezpieczeń zob. poz. 421 i 811 (art. 8).

przyznał prawo ubogich oraz kuratorowi, wyznaczonemu przez sąd do zastępowania osoby nieznannej z miejsca pobytu. W danych przypadkach koszty postępowania uiszcza tymczasowo Skarb Państwa. Uwolnienie od opłat sądowych służy Skarbowi Państwa i podmiotom prawnym, które zastępuje Prokuratorja Generalna Rz. P., instytucjom ubezpieczeń społecznych w sprawach, związanych z ich ustawową działalnością oraz trzem bankom państwowym (P. K. O., B. G. K. i P. B. R.). Opłatę sądową należy uiścić przy wniesieniu do sądu pisma lub przy złożeniu wniosku, podlegającego opłacie. Sąd nie podejmie żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie uiszczono należnej opłaty sądowej. Sąd nie przyjmie wniosku ustnego, podlegającego opłacie, jeżeli jednocześnie nie uiszczono należnej opłaty. Prawo Skarbu Państwa do żądania nieuiszczonej opłaty sądowej przedawnia się po upływie lat trzech. W postępowaniu spornem i egzekucyjnym pobiera się wpis stosunkowy i stały. Wpis stosunkowy wynosi $2\frac{1}{2}\%$ przedmiotu sporu²³⁾, a w określonych przypadkach ułamki pełnego wpisu ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ zależnie od sprawy). Wpis stały wynosi 5 do 50 zł zależnie od sprawy i sądu (okręgowego wzgl. grodzkiego). Ponadto pobiera się opłaty od podań (3 zł, w sądzie grodzkim 50 gr) i od załączników lub protokółów (50 gr) oraz opłaty kancelaryjne za każdą stronę (25 wierszy) wydanego dokumentu (1 zł, w sądzie grodzkim 50 gr). Kaucja kasacyjna wynosi 100 zł wzgl. 300 zł zależnie od tego czy zaskarżone jest orzeczeniu sądu okręgowego lub apelacyjnego. Kaucję zwraca się stronie w określonych przypadkach, w innych (mianowicie, gdy skargi nie uwzględniono w całości) przelewa się do Skarbu Państwa. Koszty postępowania obejmują opłatę za doręczenia, unormowane specjalnym rozporz. Min. Spraw., oraz określone wydatki rzeczowe i osobowe. Na pokrycie kosztów postępowania jest obowiązana złożyć zaliczkę strona, która wniosła o podjęcie czynności, połączonej z wydatkami. Sąd oznaczy wysokość zaliczki i termin jej złożenia. Wykonanie czynności zależne jest od uiszczenia zaliczki. — Wyrok skazujący w sprawie karnej pociąga za sobą obowiązek uiszczenia przez każdego skazanego opłaty sądowej zależnie od wymierzonej mu kary. Opłaty wynoszą w razie skazania w pierwszej instancji na karę pozbawienia wolności 5 do 600 zł zależnie od ilości miesięcy lub lat wymierzonej kary, zaś w razie skazania na grzywnę (karę pieniężną) 10% odnośnej kwoty. Za instancję apelacyjną, jak również w Sądzie Najwyższym pobierana będzie opłata podwójna w stosunku, pobieranym w pierwszej instancji, jeśli wymiar kary pozostawiono bez zmiany, a w razie złagodzenia

²³⁾ Dotychczas 3%.

wymiaru kary — w wysokości połowy opłaty, pobieranej za pierwszą instancję. W sprawach z oskarżenia prywatnego w razie wyroku uniewinniającego opłatę sądową w wys. 3 do 100 zł w pierwszej instancji będzie obowiązany uiścić oskarżyciel prywatny. — Przepisy szczególne dla b. zab. ros. dotyczą mianowicie opłat w postępowaniu hipotecznym (opłata stała 5 zł, stosunkowo $\frac{1}{3}$ % wartości) i upadłościowym (wpis stały 20, 50 i 200 zł, opłata stosunkowa $2\frac{1}{2}$ %²⁴). Także dla b. zab. austr. i prusk. zawiera rozporządzenie szereg specjalnych przepisów, mianowicie co do opłat w postępowaniu upadłościowym. Wpis stały od podań wierzycieli o ogłoszenie (otwarcie) upadłości ustalone jest natomiast we wszystkich trzech dzielnicach w jednakowej wys. 50 zł. Rozporządzenie uchyliło przepisy tymczasowe o kosztach sądowych dla b. zab. ros.²⁵) oraz ustawy z dn. 17. i 18. III. 1932 o kosztach sądowych w b. zab. austr. i prusk. i weszło w życie z dn. 1. I. 1933 r.

Jednolity tekst kodeksu postępowania karnego ogłasza O. M. Spr. z dn. 30. IX. 1932 (Dz. U. 83/725). Księga X. kodeksu zawiera przepisy co do kosztów sądowych²⁶). O. M. Spr. z dn. 15. XI. 1932 (Dz. U. 102/863) ogłasza jednolity tekst prawa o ustroju sądów powszechnych²⁷). — R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/806) ustala opłaty od skarg do Najwyższego Trybunału Administracyjnego w wys. 40 i 60 zł zależnie od wartości przedmiotu sporu do 1000 zł wzgl. 10.000 zł, przy wartości wyższej opłata wynosi od pierwszych 10.000 zł — 60 zł, a od reszty 0,4%. Od skarg o nieokreślonej wartości przedmiotu sporu opłatę oznacza Trybunał w kwocie od 40 do 200 zł. Trybunał wymierzyć może w niektórych przypadkach opłatę dodatkową. Podania, wnoszone do Trybunału, poza określonymi wyjątkami, podlegają opłacie w wys. 5 zł oraz 50 gr od każdego załącznika. Za wydawane przez Trybunał zaświadczenia pobiera się opłatę w wys. 3 zł bez względu na ilość arkuszy. Za dokumenty, wydane na podstawie akt procesowych, przez Trybunał sporządzone i poświadczony, opłata wynosi 2 zł za stronę. Od opłat wolne są władze i urzędy państwowe i samorządowe oraz osoby, którym Trybunał przyznał prawo ubogich. Opłaty uiszczą się znaczkami stempłowymi. Prezes Rady Ministrów może zarządzić w poroz. z Ministrem Skarbu uiszczanie gotówką danych opłat, jak również pobieranie dodatku w wys. 10%. — R. P. R. M. z dn. 14. XI. 1932, wy-

²⁴) Dotychczas 3%; opłatę potrąca się od ogólnej masy, przypadającej do podziału między wierzycieli.

²⁵) Jednolity tekst odnośnych przepisów zob. poz. 448 i 460 oraz 554.

²⁶) W sprawie kaucji zob. także art. 182.

²⁷) Odnośnie grzywn zob. art. 62.

dane w poroz. z Ministrem Skarbu w sprawie opłat w postępowaniu przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym (Dz. U. 100/843) zarządza pobieranie do danych opłat dodatku 10%.

Na uwagę zasługuje także R. M. Spr. z dnia 15. XII. 1932 r. o taksie za czynności komorników (Dz. U. 114/948). Komornik pobiera za dokonywane czynności opłaty oraz sumy na wydatki. Skarbowi Państwa służy uwolnienie od opłaty w takiej części procentowej, jaka z opłat tych przypada Skarbowi Państwa. Komornik nie podejmie wykonania czynności zanim strona nie złoży odpowiedniej zaliczki. Nie dotyczy to jednak Skarbu Państwa oraz podmiotów zastąpionych przez Prokuratorję Generalną co do należności z tytułu opłat. Wydatki, poniesione w gotowiznie w toku egzekucji wszczętej z urzędu, jeżeli nie można ich ściągnąć od dłużnika, będą pokryte ze Skarbu Państwa. Opłaty są stosunkowe albo stałe. Wysokość opłaty stosunkowej zależna jest od wartości roszczenia²⁸). Opłata stała zróżniczkowana jest zależnie od czynności wzgl. i czasu trwania czynności, przy czynnościach dotyczących nieruchomości ziemskich opłata wzrasta regresywnie zależnie od obszaru²⁹), przy nieruchomościach miejskich lub zakładach fabryczno-przemysłowych — według szacunku ubezpieczeniowego³⁰), za dokonanie eksmisji z lokalu według ilości izb³¹). Komornikowi należy się ponadto zwrot wydatków gotówkowych oraz określone wynagrodzenia (np za sporządzenie dokumentów³²). — Na zasadzie § 40 R. M. Spr. z dn. 1. XII. 1932 o komornikach (Dz. U. 107/886) komornik otrzymuje uposażenie ze Skarbu Państwa, natomiast na utrzymanie biura (wydatki osobowe i rzeczowe) zatrzymuje dla siebie 40% pobranych za czynności opłat. Sposób przelewania części opłat do Skarbu Państwa normuje rozdz. VI instrukcji dla komorników,

²⁸) Opłata wynosi 2 do 8 zł przy wartości do 5000 zł, przy wartości wyższej opłata wynosi za pierwsze 1000, 5000, 10000 i 100000 zł: 8, 20, 30 wzgl. 120 zł, zaś od nadwyżki za każde rozpoczęte 1000 zł: 3, 2 i 1 zł, wzgl. przy najwyższych wartościach za każde rozpoczęte 10000 zł: 5 zł. Opłata stosunkowa nie może wynosić mniej niż 2 zł. W określonych przypadkach pobiera się połowę opłaty stosunkowej.

²⁹) Do 3, 8, 15 i 30 ha — 7, 10, 13 i 16 zł, a następnie od każdego dalszych rozpoczętych 10 ha dodatkowo po 1 zł.

³⁰) Do 3, 10, 20 i 100 tysięcy zł — 7, 10, 13 i 16 zł, a następnie od każdego dalszych rozpoczętych 10000 zł dodatkowo po 1 zł.

³¹) Od pierwszej izby 3 zł, od każdej następnej 2 zł.

³²) Opłatę 50 gr oblicza się według strony arkusza (przeciętnie 25 wierszy po 45 liter pisma).

ogłoszonej R. M. Spr. z dn. 15. XII. 1932 (Dz. U. 114/946)³³³⁴) — Przepisy o taksie notariuszów, prowadzących licytację nieruchomości z polecenia towarzystw kredytowych i banków hipotecznych wydaje na zasadzie art. 66 R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/812) Minister Spraw, w poroz. z Ministrem Skarbu w drodze rozporządzenia³⁵).

Zakresu działalności Ministra Przemysłu i Handlu dotyczy R. P. R. z dn. 30. VI. 1932 (Dz. U. 56/543) o opłatach od uprawnień górniczych. Rozporządzenie ustanawia opłaty od własności górniczej w wys. od 1,50 do 6 zł rocznie od hektara zależnie od minerału oraz opłaty od wyłączności poszukiwań górniczych w wys. 24 zł rocznie. Państwowa własność górnicza oraz należące do Państwa wyłączności poszukiwań górniczych są wolne od danych opłat. Przepisy wykonawcze zawiera R. M. P. i H. w poroz. z M. S. z dn. 29. VII. 1932 (Dz. U. 70/637)³⁶) — R. M. P. i H. z dn. 22. VII. 1932 (Dz. U. 68/629) normuje opłaty za legalizację narzędzi mieni- niczych. Opłaty zasadnicze pobiera się zarówno w wypadku zalegalizowania, jak i zbrakowania (poza określonymi wyjątkami). Poza miejscem urzędowym pobiera się 20% dodatkowej opłaty oraz 5 zł wynagrodzenia dla urzędnika za każde 3 godziny lub każdy dzień czynności w siedzibie wzgl. poza siedzibą urzędu, a w razie odległości ponad 2 km od miejsca urzędowego — jeszcze zwrot określonych kosztów. Skala opłat zasadniczych jest przeważnie re- gresywna i dochodzi w niektórych przypadkach (n. p. wagi auto- matyczne, gazomierze, gęstościomierze zbożowe) do 90, 100 i 150 zł. Za wzorcowanie odważników opłata dodatkowa wynosi 100% opłaty zasadniczej³⁷).

R. M. K. z dn. 6. VII. 1932 (Dz. U. 95/821), wydane w poroz- umieniu m. i. z Ministrem Skarbu, ustala w § 41 opłaty za kon- cesję za zarobkowy przewóz osób lub towarów w wys. 0,50 zł od każdego km linii za każdy pojazd mechaniczny, najmniej jednak 50 zł. Za koncesję na przewóz towarów na obszarze jednego woje- wództwa opłata wynosi 50 zł od tonny nośności pojazdu. Za kon-

³³) Zob. mianowicie § 72 i 81.

³⁴) W sprawie egzekwowania grzywn, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania zob. poz. 804 (art. VII). Zob. także 328 i 580 § 58.

³⁵) Ponadto dotyczą opłat sądowych i hipotecznych oraz wynagrodzenia dla pisarzy hipotecznych poz. 307 (art. 22) 308 (art. 16 i 20), 393, 652 (art. 89), 654 (art. 35), 658 (§ 8), 714 (art. 5) 721 (§ 10), 801 i 950 (art. 13).

³⁶) Ponadto dotyczą opłat górniczych poz. 575 i 632. — Spraw ochrony wynalazków dotyczą poz. 323, 423 i 856; zob. także poz. 313.

³⁷) Ponadto zob. poz. 398, 410, 628 i 630.

cesję z prawem wyłączności pobiera się opłatę w podwójnej wysokości.

R. M. R. i R. R. z dn. 1. IX. 1932 (Dz. U. 77/693) ustaliło stawki ryczałtowe kosztów, związanych z uregulowaniem prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców. Stawki wynoszą zależnie od obszaru działek (do 100, do i ponad 200 ha) 2, $1\frac{1}{2}$ wzgl. 1 zł, najmniej jednak 100, 200 wzgl. 300 zł od całego obszaru. — R. M. R. i R. R. z dn. 10. X. 1932 (Dz. U. 111/916), wydane w poroz. z M. S., ustaliło opłatę za nadzór nad parcelacją w wys. 1% ceny sprzedażnej parcelowanych gruntów. R. R. M. z dn. 27. IV. 1932 (Dz. U. 39/404) obniżyło do $\frac{1}{2}$ % miesięcznie kary za zwłokę od zaległych należności i opłat, pobieranych na rzecz Skarbu Państwa w związku z przebudową ustroju rolnego³⁸⁾.

W zakresie działalności Ministerstwa Opieki Społecznej zastępuje na uwagę R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/814), postanawiające (art. 1 p. 14), że zakłady ubezpieczeń społecznych i związek kas chorych opłacają na dochód budżetu Min. Op. Społ. specjalną opłatę na pokrycie kosztów nadzoru i wydatków, związanych z czynnościami delegatów władzy nadzorczej. Wysokość wpłaty ustala dla poszczególnych instytucyj Min. Op. Społ.; nie może ona przekazać 1/oo składek należnych za dany rok kalendarzowy.

Co się tyczy własnego gospodarstwa państwowego czyli dochodów z cen, to uwzględnić należy tu najpierw nieruchomości państwowe. Ustawa z d. 17. III. 1932 (Dz. U. 35/359) o chowaniu zmarłych przyznaje (art. 6 p. 4) w razie konieczności zajęcia pod cmentarze gruntów państwowych Radzie Ministrów prawo odstąpienia tych gruntów, o ile wartość poszczególnych obiektów nie przekracza 100.000 zł, w drodze sprzedaży, zamiany lub bezpłatnie. — R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/666) upoważnia Ministra Skarbu w poroz. z Min. Ref. Rol. do wyłączenia z nieruchomości ziemskiej „Dobra Ziemskie Ordynacja Zamoyska” obszaru gruntów do 23.500 ha oraz z lasami i budynkami celem sprzedaży tych gruntów przez Maurycego Ordynata Zamoyskiego z wolnej ręki — bez względu na istniejące ograniczenia statutowe i ustawowe — Skarbowi Państwa lub Państw. Rank. Roln., wyłącznie na spłatę ciężarów publicznych oraz zadłużenia Maurycego

³⁸⁾ Poza tern w sprawie postępowania przy segregacji wierzytelności na nieruchomościach ziemskich zob. poz. 654 (art. 28); w sprawie dopłat za scalenie gruntów zob. poz. 918; w sprawie nadzoru weterynaryjnego zob. poz. 922.

Ordynata Zamoyskiego w Skarbie Państwa, Państw. Banku Rolnym, Banku Gosp. Kraj. oraz instytucjach kredytowych przez Min. Skarbu wskazanych³⁹⁾.

R. R. M. z dn. 8. VII. 1932 (Dz. U. 64/600) zniósł Dyrekcję Lasów Państwowych w Bydgoszczy, dzieląc jej okręg między Dyrekcje w Poznaniu i Toruniu.

R. M. S. z dn. 29. III. 1932 (Dz. U. 40/406) w celu wykonania ustawy o podatku przemysłowym zarządza w § 8, że przedsiębiorstwa państwowe, wydzielone z ogólnej administracji państwowej i posiadająca odrębną osobowość prawną, podlegają opodatkowaniu na zasadach ogólnych nawet w wypadku, gdy służą wyłącznie potrzebom administracji państwowej. Przedsiębiorstwa państwowe niewydzielone, o ile nie działają wyłącznie na potrzeby administracji państwowej, podlegają podatkowi przemysłowemu według przychodu brutto (obrotu), uzyskanego z transakcyj, dokonanych nie na potrzeby administracji państwowej. W tym samym stosunku ustala się dla danych przedsiębiorstw znamiona miarodajne dla określenia kategorii świadectw przemysłowych. — R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 93/803) o sadowem postępowaniu egzekucyjnym zwalnia w art. 181 Skarb Państwa oraz polskie zakłady i przedsiębiorstwa państwowe, będące odrębnymi osobami prawnymi, od obowiązku składania rękojmi przy licytacjach. — Przepisy o rejestrowym zastawie drzewnym, który ustanowiony być może m. i. na rzecz Skarbu Państwa jak i przedsiębiorstw państw., wydzielonych z administracji państw., zawiera ustawa z dn. 14. III. 1932 (Dz. U. 31/317).

R. R. M. z dn. 27. IV. 1932 (Dz. U. 40/405) zamienia nazwę przedsiębiorstwa „Państwowa Wytwórnia Prochu i Materjałów Kruszących w Zagożdżonie w powiecie Kozienickim” na „Państwowa Wytwórnia Prochu”. — Ustawa z dn. 15. III. 1932 (Dz. U. 33/344)

³⁹⁾ W sprawie dóbr skonfiskowanych przez b. rządy zab. uczestnikiem walk o niepodległość zob. poz. 432 i 771; w sprawie nadania ziemi żołnierzom W. P. zob. poz. 335 i 889; w sprawie zmiany w rozp. do ust. o wykon. ref. roln. zob. 914; zob. także 913; w sprawie ochrony państwowych nieruchomości zabytkowych zob. 750; w sprawie gruntów państwowych, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych zob. 307, 775 i 776; w sprawie zbycia, sprzedaży, zamiany, odstąpienia i obciążenia gruntów, nieruchomości, terenów i placów państwowych zob. poz. 285, 299, 302, 316, 333, 429, 547, 587, 785, 786, 787, 788, 829; w sprawie opłat za mieszkania funkcyjniejszych państw, wzgl. kwatery w budynkach państw, zob. poz. 420 i 435.

przewiduje udzielanie koncesyj na wyrób kwasu azotowego przez Min. Przem. i H. w poroz. m. i. z Min. Skarbu⁴⁰⁾.

Państwowych instytucyj kredytowych, więc także Banku Gospodarstwa Krajowego dotyczy przepis R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 72/655) w sprawie rejestrowego zastawu rolniczego, postanawiający, że zastawiać można jedynie na rzecz państwowych instytucyj kredytowych oraz innych instytucyj, które oznaczy Min. Skarbu. Także ustawa z dn. 14. III. 1932 (Dz. U. 31/317) przewiduje ustanowienie rejestrowego zastawu drzewnego m. i. na rzecz państw, instytucyj kredytowych. — Na uwagę zasługuje poza tem R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/810) o pierwszeństwie hipotecznem i konwersji zaległości od pożyczek instytucyj kredytu długoterminowego. Należności instytucyj kredytu długoterminowego od pożyczek, zabezpieczających listy zastawne bądź obligacje, powstałe do dnia ogłoszenia rozporządzenia z tyt. rat umorzeniowych, odsetek, opłat admin., podatków, przejętych przez dłużnika do zapłaty, odsetek zwłoki i kosztów egzekucyjnych, bieżące, odroczone oraz zaległe posiadają bez względu na termin ich płatności pierwszeństwo hipoteczne, równe z kapitałem pożyczki i nie ulegają przedawnieniu.

Ustawa z dn. 20. XII. 1932 (Dz. U. 115/950) obniża odsetki od wierzytelności istniejących w dn. 1. I. 1933 a zabezpieczających listy zastawne i obligacje banków państwowych do wys. nie wyżej $5\frac{1}{2}\%$; szczegółowe przepisy również co do ulg w spłacie tych wierzytelności wyda Min. Skarbu. Ustawa upoważnia poza tem Min. Skarbu do obniżania oprocentowania i przedłużania okresów umorzenia listów zastawnych, obligacyj i innych zapisów długu, stanowiących własność instytucyj prawa publicznego, instytucyj państwowych i Skarbu Państwa (nie wyłączając t. zw. funduszu f). Do budżetu corocznie wprowadzane będą sumy potrzebne na uzupełnienie różnicy między oprocentowaniem i umorzeniem danych listów zastawnych i obligacyj oraz odpowiednich wierzytelności⁴¹⁾.

⁴⁰⁾ W sprawie przemysłu naftowego oraz uprawnień Państw. Fabr. 01. Min. zob. poz. 306 i 469/

⁴¹⁾ W sprawie zwolnienia B. G. K. od opłat sądowych zob. poz. 805 (a. 4); w sprawie zwolnienia od składania rękojmi przy licytacjach zob. 803 (a. 181); w sprawie likwidacji mienia b. ros. osób prawnych zob. 770 (odpowiedzialność Skarbu Państwa ograniczona); zob. także poz. 772; w sprawie zadłużenia Ordynata Zamoyskiego m. i. w B. G. K. zob. 666 i 717; w sprawie pomocy finansowej dla instytucyj kredytowych zob. 815 (pomoc udzielona być może m. i. w formie przejęcia części lub całości kapitału akcyjnego).

Szeregu ważnych zmian dokonano w okresie sprawozdawczym w zakresie przepisów, dotyczących Państwowego Banku Rolnego. Przedewszystkiem licznym zmianom uległa naskutek R. P. R. z dn. 21. X. 1932 (Dz. U. 91/768) (ustawa w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego. Na uwagę zasługują następujące nowe postanowienia. Statut Banku, który rozwija przepisy ustawy i określa szczegółowo działalność Banku, wydaje i zmienia Min. Skarbu w poroz. z Min. Roln. i Ref. Rol. Państw. Bank Rolny jest osobą prawną i podlega Ministrowi Skarbu. Bank może otwierać i związać oddziały i przedstawicielstwa w kraju i zagranicą. Kapitał zakładowy Banku powstały z bezprocentowych, niewycofalnych dotacyj Skarbu Państwa, wynosi 130 milionów zł; może być powiększony na mocy uchwały Rady Ministrów. Odnośnie długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych zauważyć należy, że wysokość pożyczek nie może przekraczać $\frac{1}{2}$ sumy⁴²⁾ szacunkowej posiadłości ziemskiej, na której została zabezpieczona. Zaległościom z tytułu pożyczek w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych oraz przynależnościom tych pożyczek, powstałym przed dn. 1. I. 1932 przysługuje aż do całkowitego ich umorzenia pierwszeństwo hipoteczne równe z kapitałem. Pożyczki wydawane w listach zastawnych mają być zabezpieczone hipotecznie w zasadzie na pierwszym miejscu. Pożyczki zabezpieczone wyjątkowo na dalszych miejscach nie mają bezwzględnie łącznie z poprzedzającym je obciążeniem przekraczać $\frac{1}{2}$ ⁴²⁾ szacunku nieruchomości. Nieruchomość obciążona pożyczką udzieloną w listach zastawnych lub obligacjach i zabezpieczoną na pierwszym miejscu hipotecznym, nie może być sprzedana z licytacji publicznej, pod rygorem nieważności tej licytacji, za sumę niepokrywającą wierzytelności Państw. Banku Rolnego. Wszelkie umowy i decyzje sądowe sprzeczne z powyższym oraz dalszymi przepisami danego artykułu ustawy są wobec Banku nieważne z mocy samego prawa i nie mogą być hipotecznie wykonane. Zwierzchni nadzór nad Bankiem wykonywuje Min. Skarbu, który ma prawo (podobnie jak i Min. Roln. i R. R.) mianować swego Komisarza i jego zastępców.

Na podstawie ustawy, której jednolity tekst ogłosiło O. M. S. z dn. 26. XI. 1932 (Dz. U. 117/966), wydany został R. M. S. z dn. 26. XI. 1932 (Dz. U. 117/967) statut Państw. Banku Rolnego. Ważniejsze przepisy statutu o treści skarbowej, wzgl. dotyczące uprawnień Min. Skarbu, są następujące.

Państwowy Bank Rolny jest instytucją państwową, której przysługuje osobowość prawna. Bank może otwierać i związać oddziały

⁴²⁾ Dotychczas $\frac{2}{3}$.

i przedstawicielstwa w kraju i zagranicą. Zadaniem Banku jest popieranie rozwoju rolnictwa, przemysłu rolnego i gospodarczego rozwoju wsi, organizowanie kredytu rolniczego dla drobnych i średnich gospodarstw, popieranie i prowadzenie parcelacji, osadnictwa, meljoracyj i regulacyj rolnych oraz administrowanie funduszami przeznaczonymi na powyższe cele. Fundusze własne Banku stanowią: kapitał zakładowy w wys. 130 milionów zł, jako bezprocentowa niewycofalna dotacja Skarbu Państwa (kapitał może być podwyższony uchwałą Rady Ministrów), ogólny fundusz rezerwowy, rezerwy specjalne i inne fundusze własne Banku. Bank udziela długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych w listach zastawnych i obligacjach meljoracyjnych. Listy zastawne wypuszczone być mogą do wys. 25-krotnej, a obligacje do wys. 3-krotnej⁴³⁾ kapitału zakładowego Banku łącznie z ogólnym funduszem rezerwowym, jednak w granicach udzielonych przez Skarb Państwa gwarancji⁴⁴⁾. Listy zastawne i obligacje meljor. opiewać mogą na złote, złote w złocie lub obce waluty. Terminową wypłatę procentów i kapitałów zabezpieczają raty, płacone przez dłużników, fundusz rezerwowy listów zastaw, i oblig. meljor., fundusze rezerwowe poszczególnych seryj i obligacyj, ogólny fundusz rezerwowy Banku oraz cały jego majątek ruchomy i nieruchomy. Niezależnie od powyższych zabezpieczeń Skarb Państwa poręcza solidarnie zapłatę procentów i kapitału do określonej wysokości⁴⁴⁾. Każdy list zastawny i każda obligacja zawierać będzie m. i. oznaczenie seryj, do której należy, wysokość kapitału zakładowego Banku, powołanie się na gwarancję Skarbu Państwa i także podpis Komisarza Min. Skarbu lub jego zastępcy. Bank obowiązany jest co pół roku wycofywać listy zastawne każdej seryj conajmniej na taką sumę, jaka odpowiada sumie kwot, przypadających w danym półroczu na opłatę kapitału podług planu umorzenia, wydanych w listach zastawnych tej seryj pożyczek amortyzacyjnych, powiększonej o sumę spłat przedterminowych w gotówce. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio i do obligacyj. Wycofanie z obiegu listów zast. i oblig. odbywa się przez losowanie, wykup na giełdzie lub z wolnej ręki. Listy zastawne i obligacje wolne są od podatku od kapitału i rent. Wysokość długoterm. pożyczki amort. nie może przekraczać $\frac{2}{3}$, a dla pożyczek wypłaconych po 1. I. 1931 połowy sumy szacunkowej nieruchomości ziemskich, na których została zabezpieczona udzielona pożyczka. Oszacowania dokonywać się będzie na pod-

⁴³⁾ Dotychczas 2-krotnej

⁴⁴⁾ Dla listów zastawnych do 315 milionów zł w złocie, dla obligacyj meljor. do 150 milionów zł w złocie.

stawie przepisów, wydanych przez Min. Skarbu⁴⁵). Pożyczki wydane w listach zast. mają być zabezpieczone hipotecznie w zasadzie na pierwszym miejscu, w każdym razie łącznie z ewent. poprzedzającymi je obciążeniami, w granicach $\frac{2}{3}$, a dla pożyczek wypłaconych po 1. I. 31 — połowy szacunku danej nieruchomości. Przuależnościami pożyczek są oprócz odsetek i kosztów sądowych także koszty administracyjne. Budowle, których wartość uwzględniona została przy udzielaniu pożyczki, powinny być ubezpieczone od ognia w jednej z instytucyj, wskazanych przez Min. Skarbu, conajmniej do wysokości ich wartości szacunkowej, przyjętej przez Bank. Na żądanie dłużników Bank może przenosić wypłacone już pożyczki w 7 i 8% listach zastaw, do dłuższego okresu umorzenia. Zaległe na 1. I. 1932 należności mogą być według uznania Banku odroczone najdalej do 1. X. 1934. Nieruchomość obciążona pożyczką w listach zastawnych lub obligacjach i zabezpieczona na pierwszym miejscu hipotecznem, nie może być sprzedana z licytacji publicznej, pod rygorem nieważności tej licytacji, za sumę niepokrywającą wierzytelności Banku wraz z jej przynależnościami, mającemi równe z kapitałem pierwszeństwo. Wszelkie umowy i decyzje sądowe sprzeczne z powyższym oraz dalszemi przepisami danego paragrafu statutu, są wobec Banku nieważne z mocy samego prawa i nie mogą być hipotecznie wykonane. Stopy procentowe, okresy umorzenia oraz bliższe warunki pożyczek, następnie wzory listów zastaw, i oblig., terminy losowań i wypłat, sposób wykonywania nadzoru nad umorzeniem i emisją oraz sposób lokowania funduszków ustala Min. Skarbu⁴⁵), który zatwierdza również wysokość dodatku administracyjnego.

Ustanowione dla pożyczek długoterminowych udzielanych w listach zastawnych zabezpieczenia stanowią, zabezpieczenia wyłącznie dla wypuszczonych listów zastawnych odośnych seryj i kuponów do nich. Poza tem posiadaczom tych listów i kuponów od nich służy ustawowy przywilej pierwszeństwa zaspokojenia na rachach, wpłaconych na pokrycie wymienionych pożyczek, na specjalnym funduszu rezerwowym oraz na specjalnych funduszach rezerwowych poszczególnych seryj listów zastawnych. Co do zaspokojenia z innych części majątku Banku, posiadacze listów zastawnych stoją narówni z innymi wierzycielami.

Pożyczki w obligacjach meljoracyjnych są udzielane za odpowiedzialnem zabezpieczeniem osobom fizycznym i prawnym, w szczególności spółkom wodnym a także gminom wiejskim. Przy udzielaniu pożyczek na meljoracje. mające na celu poprawę fizykalnych

⁴⁵) Dotychczas Min. Ref. Roln. w poroz. z Min. Skarbu.

własności gleby, jak drenowanie, osuszanie rowami, nawadnianie oraz inne meljoracje rolne, szacunek gruntów może obejmować przybytek wartości, jaki ma być spowodowany zamierzeniami nakładami meljoracyjnymi. Zwiększenie szacunku nie może jednak przekraczać 75% przybytku wartości. Nadto przewidywane wskutek meljoracji przeciętne zwiększanie dochodu z danej posiadłości nie powinno być niższe od rat, należnych od pożyczki przyznanej na meljoracje. Zabezpieczenia i przywileje dla posiadaczy poszczególnych seryj obligacyj meljoracyjnych i kuponów od nich określa statut podobnie jak dla posiadaczy listów zastawnych.

Poza kredytem długoterminowym udziela Państwowy Bank Rolny także kredytu krótkoterminowego i przeprowadza wszelkie operacje bankowe, potrzebne dla osiągnięcia swych celów. Stopę procentową dla wkładów przyjmowanych przez Bank oraz wkładów oszczędnościowych⁴⁶⁾ zatwierdza Min. Skarbu⁴⁷⁾. Uczestnictwo w kapitałach zakładowych organizacji drobnego i średniego rolnictwa nie może przewyższać 10% kapitału zakładowego Banku.

Administrację funduszami przeznaczonymi do dyspozycji organów rządu powierzą Bankowi władza dysponująca danym funduszem, za wiedzą Min. Skarbu⁴⁸⁾.

Preliminarz wydatków i dochodów Banku jak również preliminarze dodatkowe zatwierdza Min. Skarbu⁴⁹⁾. Wnioski Rady Nadzorczej Banku co do zatwierdzenia zamknięcia rachunków, bilansu oraz użycia czystego zysku lub pokrycia wykazanej straty, zatwierdza Min. Skarbu w poroz. z Min. Roln. i Ref. Roln.⁴⁷⁾.

Zysk Banku, po potrąceniu amortyzacji oraz przeznaczonych przez Min. Skarbu nagród pieniężnych dla osób powołanych dla pracy w Banku ma być rozdzielony w sposób następujący: 35% na ogólny fundusz rezerwy, 30% na fundusze rezerwowe listów zastawnych i obligacyj proporcjonalnie do ich sumy, pozostającej w obiegu, 15% na specjalne fundusze Banku (w szczególności na obniżenie oprocentowania pożyczek), 15% na Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej, 5% na cele podniesienia kultury rolnej, badania naukowe i na cele społeczne. Gdy ogólny fundusz rezerwy osiągnie wysokość równą kapitałowi zakładowemu, powołane 35% zy-

⁴⁶⁾ Przyjmowanie wkładów oszczędnościowych nie było w dotychczasowym atytucie przewidziane.

⁴⁷⁾ Dotychczas Min. Ref. Rolnych w poroz. z Min. Skarbu.

⁴⁸⁾ Dotychczas za wiedzą Min. Ref. Roln.

sku będą przelewane w $\frac{1}{2}$ na fundusz rezerwowy, a w $\frac{1}{2}$ na kapitał zakładowy. Podział czystego zysku zatwierdza Min. Skarbu^{48a}).

Władzami Banku są: Prezes Banku, Rada Nadzorcza i Dyrekcja; organem pomocniczym jest Komisja Rewizyjna. Zwierzchni nadzór nad Bankiem wykonywa Min. Skarbu⁴⁹). Prezesa Banku mianuje na lat 5 Prezydent Rzeczypospolitej. Prezes Banku nie może być równocześnie posłem lub senatorem ani sprawować żadnego płatnego państwowego lub komunalnego urzędu, ani zajmować płatnego stanowiska prywatnego. Ograniczenie to nie dotyczy brania udziału w Radzie Banku Polskiego i Banku Gospod. Kraj. oraz w tych przedsiębiorstwach, w których udział Banku uznany zostanie za potrzebny. Prezes składa Min. Skarbu oraz Roln. i Ref. Roln. raz na miesiąc ustne sprawozdanie z działalności Banku. Min. Skarbu w poroz. z Min. Rol. i Ref. Roln. może mianować na czas przez siebie określony Wiceprezesa Banku. Rada Nadzorcza składa się z Prezesa ewentl. i Wiceprezesa Banku oraz 7 członków powołanych przez Min. Skarbu oraz Min. Roln. i Ref. Roln. Wynagrodzenie członków Rady określa Min. Skarbu⁵⁰). Dyrekcję Banku stanowią powołani przez Min. Skarbu w poroz. z Min. Roi. i Ref. Roi. Naczelny Dyrektor i Dyrektorowie Banku w ilości ustalonej przez Min. Skarbu⁵¹). Min. Skarbu⁵²) może na wniosek Prezesa Banku upoważnić do udziału, na zaproszenie Naczelnego Dyrektora, w posiedzeniach Dyrekcji z głosem stanowczym Wicedyrektorów Banku, w celu zastępowania nieobecnych Dyrektorów Banku. Członkowie Dyrekcji nie mogą bez zgody Min. Skarbu⁵²) uczestniczyć we władzach jakichkolwiek przedsiębiorstw. Stosunek służbowy Dyrekcji i pracowników Banku ustala Min. Skarbu z uwzględnieniem zasady, że stały personel Banku winien mieć zapewnioną emeryturę. Personel Banku przy wykonywaniu swych czynności służbowych korzysta z ochrony prawnej zapewnionej urzędnikom państwowym. Przy oddziałach Banku utworzone być mogą z roz-

^{48a}) R. M. R. R. i M. R. z du. 12. IV. 1932 (Dz. U. 37/380) w poroz. z M. S. przewidywało inny podział czystego zysku: 30% na ogólny fundusz rezerwowy, 30% na fundusz rezerw, listów zastaw, i oblig., nie mniej niż 15% do dyspozycji Min. Ref. Roln. na fundusz obr. ref. roln., obniżenie oprocentow. pożyczek i cele kultury rolnej, pozostałość na fundusze, mian. rezerwowe, nagrody pieniężne i cele społeczne.

⁴⁹) Dotychczas bezpośrednią przełożoną władzą Banku był Min. Ref. Roln.

⁵⁰) Dotychczas Min. Skarbu w poroz. z Min. Ref. Roln.

⁵¹) Dotychczas jedynie Naczelny Dyrektor powoływany był w poroz. z Min. Skarbu.

⁵²) Dotychczas Min. Ref. Roln.

porządzenia Min. Skarbu komitety dyskontowe. Komisja Rewizyjna Banku składa się z 5 członków, których powołuje Min. Skarbu. Ponadto Min. Skarbu ma prawo mianować swego Komisarza i jego zastępców. Do obowiązków Komisarza należy przede wszystkim czuwanie nad działalnością Banku w zakresie kredytu długoterminowego i ścisła kontrola emisji listów zastawnych i obligacji melioracyjnych w granicach obowiązujących ustaw oraz czuwanie nad gospodarką Banku sumami lokowanymi przez Skarb Państwa. Wynagrodzenie Komisarza oraz jego zastępców określa Min. Skarbu⁵³). Wynagrodzenie Komisarza Min. Roi. i Ref. Rol., jego zastępców oraz Komisarzy Agrarnych (przy Oddziałach Banku) określa Min. Skarbu w poroz. z Min. RoI. i Ref. RoI⁵⁴).

R. M. R. i R. R. z dn. 30. VII. 1932 wydane w poroz. z M. S. (Dz. U. 70/638) zawiera przepisy, dotyczące emisji złotych 7% obligacji melioracyjnych Państw. Banku Rolnego oraz długoterminowych pożyczek amortyz. w tych obligacjach udzielanych. Zgodnie ze statutem Bank będzie emitował obligacje, podzielone na odpowiednie serie, na podstawie udzielonych przez Bank pożyczek amortyzacyjnych. Obligacje opiewać będą na zł w złocie oraz na równowartość tychże w określonych walutach obcych według wartości czystego złota. Procenty płatne są półrocznie z dołu dn. 2. I. i 1. VII. Każda obligacja będzie wycofana z obiegu i umorzona najpóźniej w ciągu 18 lat. Wycofywanie z obiegu dokonywane będzie przez losowanie, wykup na giełdzie lub z wolnej ręki. W dn. 1. V. i 2. XI. każdego roku w lokalu Banku odbywać się będzie publiczne losowanie obligacji. Dla zabezpieczenia prawidłowej i terminowej opłaty kuponów i wylosowanych obligacji stworzony będzie specjalny fundusz rezerwy dla listów zastaw, i obligacji oraz fundusze rezerwy poszczególnych seryj obligacji. Skarb Państwa przyjmuje na siebie bezwarunkową gwarancję za terminowe wypełnienie zobowiązań, wypływających z emisji obligacji melioracyjnych, do wys. 150 milionów zł w złocie. Obligacje są wolne od podatku od kapitałów i rent. Pożyczki, udzielane w złotych 7% obligacjach melioracyjnych, zabezpieczone będą hipotecznie, zasadniczo na pierwszym miejscu, w granicach najwyżej połowy wartości nieruchomości, a przy melioracjach, mających na celu poprawę fizykalnych własności gleby, z uwzględnieniem także $\frac{3}{4}$ przybytku wartości gruntów.

R. M. R. i R. R. z dn. 30. VII. 1932 wydane w poroz. z M. S. (Dz. U. 75/677) dotyczy emisji złotych $4\frac{1}{2}\%$ listów zastawnych

⁵³) Dotychczas Min. Skarbu w poroz. z Min. Ref. Roln.

⁵⁴) Dotychczas Min. Ref. Roln. w poroz. z Min. Skarbu.

Państw. Banku Rolnego serji I-ej oraz pożyczek w tych listach udzielanych. Listy zastawne opiewać będą na zł w zlocie oraz na równowartość tychże w określonych walutach obcych według wartości czystego złota. Wysokość emisji ustala się na ogólną sumę imienną 50 milionów zł w zlocie. Procenty płatne są półrocznie z dołu w dn. 2. I. i 1. VII. Każdy list zastawny będzie wycofany z obiegu i umorzony najpóźniej w ciągu lat $40\frac{1}{2}$. Wycofanie z obiegu dokonywać się będzie przez losowanie, albo przez wykup na giełdzie lub z wolnej ręki. W dn. 1. V. i 2. XI. każdego roku w lokalu Banku odbywać się będzie publiczne losowanie listów w obecności Prezesa Banku wzgl. Wiceprezesa Rady Nadzorczej. Utworzony zostanie specjalny fundusz rezerwowy, na którym posiadaczom listów Serji I-ej i kuponów od nich służyć będzie ustawowa przywilej pierwszeństwa zaspokojenia niezależnie od uczestnictwa w przywileju pierwszeństwa zaspokojenia na ogólnym funduszu rezerwowym listów zastawnych i oblięgacyj. Terminową zapłatę kapitału i odsetek listów Serji I-ej poręcza bezwarunkowo Skarb Państwa. Pożyczki, udzielane w złotych $4\frac{1}{2}\%$ listach zastawnych Serji I-ej będą zabezpieczone na pierwszym miejscu hipotecznym w granicach połowy szacunku. Pożyczki udzielane będą na 40 lat przy począstnej racie na procent i amortyzację 2,71%. Rachunkowość, dotyczącą pożyczek, prowadzić będzie Bank w zł w zlocie.

Ustawa z dn. 20. XII. 1932 (Dz. U. 115/950) obniża odsetki od wierzytelności istniejących 1. I. 1933 a zabezpieczających listy zastawne i obligacje banków państwowych, do wys. nie wyżej $5\frac{1}{2}\%$. Szczegółowe postanowienia, również co do ulg w spłacie tych wierzytelności wyda Min. Skarbu. Ustawa upoważnia poza tern Min. Skarbu do obniżania oprocentowania i przedłużania okresów umorzenia listów zastawnych, oblięgacyj i in. zapisów długu, stanowiących własność instytucyj państwowych i Skarbu Państwa. Do budżetu corocznie wprowadzane będą sumy potrzebne na uzupełnienie różnicy między oprocentowaniem i umorzeniem danych listów zastawnych i oblięgacyj oraz odpowiednich wierzytelności.

R. R. M. z dn. 27. V. 1932 (Dz. U. 46/438) obniżyło o 10% wysokość uposażenia pracownikom Państw. Banku Rolnego, zajmującym stanowiska służbowe poza Warszawą⁵⁵).

⁵⁵) W sprawie pierwszeństwa hipotecznego i konwersji zaległości od pożyczek instytucyj kredytu długoterminowego zob. poz. 810. W sprawie ulg przy «płacie należności Skarbu Państwa, związanych z przebudową ustroju rolnego zob. poz. 296. W sprawie segregacji wierzytelności na nieruchomościach ziemskich parcelowanych zob. 654. W sprawie ulg przy spłacie należności instytucyj kredytowo-osadniczych b. państw zab. zob. 378. W sprawie ulg przy spłacie

R. R. M. z dn. 27. V. 1932 (Dz. U. 46/436) obniżyło o 10% uposażenia pracownikom Pocztowej Kasy Oszczędności, zajmującym stanowiska służbowe poza Warszawą⁵⁶).

Przepisy R. P. R. z dn. 27. V. 1927 o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych uległy licznym zmianom na skutek R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/813)⁵⁷. R. R. M. z dn. 27. IV. 1932 (Dz. U. 37/377) obniżyło kary za zwłokę pobieranie od składek zakładu do 1% miesięcznie na okres od 1. V 1932—1. V. 1933. — R. R. M. z dn. 27. V. 1932 (Dz. U. 46/437) obniżyło o 10% uposażenia pracownikom Zakładu, zajmującym stanowiska służbowe poza Warszawą.

Dla Banku Polskiego ma znaczenie R. M. S. z dn. 23. III. 1932 (Dz. U. 46/440) o wymianie uszkodzonych i zatrzymywaniu fałszywych znaków pieniężnych. Uszkodzone wskutek normalnego zużycia bilety bankowe, o ile nie wykazują braku znaku wodnego oraz więcej niż $\frac{1}{3}$ powierzchni biletu oraz 3 cyfr numeru i jednego podpisu lub części oznaczenia serji i jednego podpisu — są wymieniane bez żadnych ograniczeń i potrąceń. W przeciwnym razie wymieniane będą jedynie za każdorazową zgodą Dyrekcji Banku Polskiego, o ile zwracający się o wymianę usprawiedliwi dostatecznie, że uszkodzenie nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych. Przy wymianie tego rodzaju biletów Bankowi przysługuje prawo potrącenia kosztów porta, korespondencji i kosztów druku biletu⁵⁸).

R. P. R. z dn. 27. VIII. 1932 (Dz. U. 74/668) zmienia niektóre postanowienia R. P. R. z dn. 5. XI. 1927, dotyczącego ustroju pieniężnego. W szczególności przewiduje nowe rozporz. wybijanie monet srebrnych po 10 zł. Monety srebrne wybijane będą

należności b. ros. państw, banków ziemskich zob. 494; zob. także 804 (a. IV., W sprawie wykonywania egzekucji z nieruchomości przez P. B. R. zob. 769. W sprawie rejestrowego zastawu rolniczego oraz drzewnego zob. poz. 655 (art. 1 p. 1) i 317 (art. 3). W sprawie zadłużenia Ordynata Zamoyskiego m. i. w P. B. R. zob. 666 i 717. W sprawie zwolnienia P. B. R. od opłat sądowych zob. 805 (art. 4). W sprawie zwolnienia od składania rękojmi przy licytacjach zob. 803 (art. 181).

⁵⁶) W sprawie zwolnienia P. K. O. od opłat sądowych zob. poz. 805 (art. 4). W sprawie zwolnienia od składania rękojmi przy licytacjach zob. 803 (a. 181). W sprawie rejestrowego zastawu rolniczego i drzewnego zob. poz. 655 (a. 1 p. 1) i 317 (a. 3).

⁵⁷) Zob. także poz. 303.

⁵⁸) W sprawie wprowadzenia wyłączności waluty polskiej w opłatach kolejowych na obszarze w. m. Gdańska zob. poz. 822.

ze stopu zawier. na 1000 części ogólnej wagi 750 części srebra⁵⁹⁾. Waga monet 10, 5 i 2 zł wynosi 22, 11 wzgl. 4,4 g⁶⁰⁾. Odchylenia od norm próby i wagi monet srebrnych nie mogą przekraczać 3 wzgl. 10 tysięcznych części. Moc umarzania monet 10 zł ograniczona jest do 1000 zł, zaś monet 5, 2 i 1 zł do 500, 100 względnie 50 zł. — Wycofanie z obiegu srebrnych monet po 1 i 2 zł zarządzają R. M. S. z dnia 20, VIII. i 25. X. 1932 (Dz. U. 74/674 i 92/798). Wzory nowych monet srebrnych po 10, 5 i 2 zł ustalają R. M. S. z dnia 28. VIII., 28. XI. i 25. X. 1932 (Dz. U. 74/675, 105/878 i 92/799).

Na podstawie R. M. S. z dn. 23. III. 1932 Dz. U. 46/440) nie podlegają wymianie monety złote, które utraciły w skutek normalnego zużycia więcej niż 5/1000 części swej ustawowo dopuszczalnej najniższej wagi⁶¹⁾, mogą być natomiast na żądanie okazicieli nabywane na wagę przez Bank Polski i Mennicę Państwową po cenie zł 5,33 za gram pozostałej w nich wagi⁶²⁾. Monety z całkowicie obustronnie startym wizerunkiem (rwsunkiem) oraz monety umyślnie uszkodzone wymianie nie podlegają⁶³⁾⁶⁴⁾.

Co się tyczy dziedziny k o m u n i k a c j i to zaznaczyć należy, że na zasadzie R.P.R. z dn. 21.V. 1932 w sprawie zniesienia urzędu Min. Robót Publ. (Dz. U. 51/479) przekazane zostały sprawy Państwowego Funduszu Drogowego, jak również wszelkie sprawy, dotyczące dróg lądowych i wodnych, do zakresu działania Min. Komunikacji. — R. P. R. z dn. 21. X. 1932 (Dz. U. 91/784) przewiduje wypłacanie nabywcom pojazdów mechanicznych produkcji krajowej, o ile dane pojazdy odpowiadają specjalnym wymaganiom obrony Państwa, premij z Państw. Funduszu Drogowego. — Na zasadzie

⁵⁹⁾ Dotychczas próba 5 zł. wynosiła 750, dla monet 2 zł. przewidziana była próba 500.

⁶⁰⁾ Dotychczas waga monet 5 zł. wynosiła 18 gr, dla monet 2 zł. przewidziana było waga 10 g.

⁶¹⁾ R. P. R. z dn. 5. XI. 1927 dopuszcza dla monet złotych odchylenia do 1/000 wzgl. dla monet po 25 zł do 2/000 od normy wagi.

⁶²⁾ Według R. P. R. z dn. 5. XI. 1927 wybija się z 1 kg stopu, przewidzianego dla monet złotych (próby 900), 5332 złote.

⁶³⁾ W sprawie kary za naruszenie zakazu wywozu złota zob. 657 (a. 6). W sprawie maszynowego wytłaczania znaków stemplowych zob. poz. 349 (odpowiednie sygnety są własnością Państwa, sporządza je wyłącznie Mennica Państwowa; Mennica ustala i pobiera jednorazowo należność za używanie). Ponadto zob. także 782 (a. 6 p 1 b) i 822.

⁶⁴⁾ Prawa bankowego dotyczy poz. 711; w sprawie lichwy pieniężnej zob. poz. 653 (a. 10 i 11), 656 (granica dopuszczalna 15%), 759 (12%), 841 i 893.

ustawy z dn. 14. III. 1932 (Dz. U. 32/336) wymagana jest dla zarobkowego przewozu osób i towarów pojazdami mechanicznymi koncesja⁶⁵).

Ustawa z dnia 17. III. 1932 (Dz. U. 32/339) przekształca przedsiębiorstwo państwowe „Żegluga Polska” na spółkę akcyjną. Min. Przem. i Handlu upoważniony zostaje, aby w imieniu Skarbu Państwa wnieść majątek zlikwidowanego przedsiębiorstwa jako wkład do spółki akcyjnej, otrzymując zań wszystkie akcje spółki. Min. Przem. i Handlu w porozumieniu z Min. Skarbu może część akcji zbyć po cenie nie niższej od nominalnej. Pisma i czynności urzędowe, wiążące się z założeniem spółki są wolne od opłat państwowych i komunalnych. Spółka zwolniona jest do końca 1946 r. od wszelkich podatków i opłat państwowych⁶⁶).

K. P. R. z dn. 21. X. 1932 (Dz. U. 91/781) wprowadziło liczne i ważne zmiany do Pt. P. R. z dnia 22. III. 1928 o utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Jednolity tekst odnośnego rozporządzenia z uwzględnieniem odpowiednich zmian ogłasza O. M. P. i T. z dn. 31. X. 1932 (Dz. U. 105/879). Przedsiębiorstwo winno być prowadzone według zasad handlowych z uwzględnieniem potrzeb Państwa i interesów gospodarstwa społecznego. Przedsiębiorstwo stanowi samoistną osobę prawną i jest instytucją prawa publicznego; służyć mu wszystkie uprawnienia o charakterze prywatno-prawnym, z jakich korzysta Skarb Państwa. Przedsiębiorstwo będzie wpisane do rejestru handlowego, do którego wpisane będą również imiona i nazwiska osób, uprawnionych do podpisywania skryptów dłużnych i weksli w imieniu przedsiębiorstwa. Cały majątek nieruchomości, oddany przedsiębiorstwu w zarząd powierniczy i użytkowanie, jak również majątek ruchomy, oddany na własność przedsiębiorstwu, wyodrębnia się z ogólnego majątku Skarbu Państwa. Majątek nieruchomości stanowi zabezpieczenie pożyczek i zobowiązań, zaciągniętych przez przedsiębiorstwo względnie Skarb Państwa przed utworzeniem przedsiębiorstwa, o ile korzystały ze specjalnego zabezpieczenia na tym majątku. Majątek ten nie może być obciążony żadnymi innymi po-

⁶⁵) Przepisy wykonawcze zob. poz. 821 (§ 41 i 42 dotyczą opłat za udzielenie koncesji); zobacz także poz. 844 i 868.

⁶⁶) W sprawie obniżenia opłaty portowej od złomu zob. poz. 631. W sprawie pierwszeństwa zaległości ciężarów na rzecz spółek wodnych (bezpośrednio po państw, podatkach i publ. daninach) zob. poz. 715. W sprawie warunków uprawnień do holowania statków w polskich portach morskich zob. poz. 783 (a. 3e dotyczy opłat; zastrzeżony może być w koncesji udział Skarbu Państwa w pyskach przedsiębiorstwa).

życzkami i zobowiązaniami Skarbu Państwa. Inwentaryzacja i oszacowanie majątku dokonane zostaną według zasad, ustalonych w porozumieniu z Min. Skarbu. Wszelkie nieruchomości stają się z chwilą nabycia ich przez przedsiębiorstwo własnością Skarbu Państwa, przedsiębiorstwo zaś zatrzymuje je w swoim zarządzie powierniczym i użytkowaniu. Przedsiębiorstwo może w granicach zwykłego zarządu wynajmować oraz wydzierżawiać wszelkie nieruchomości. Zbywanie majątku nieruchomego może być dokonane tylko w granicach upoważnień ustawowych. Na potrzeby eksploatacji, uzasadnione planem finansowo-gospodarczym, zatwierdzonym przez Radę Ministrów, może przedsiębiorstwo zaciągać krótkoterminowe pożyczki nie przewyższające w sumie 10% ogólnego dochodu eksploatacyjnego brutto za ubiegły rok budżetowy. Pożyczki te będą spłacane z bieżących dochodów. Ogólne zasady, na których pożyczki te mogą być zaciągane, ustalone będą w porozumieniu z Min. Skarbu. Zaciąganie pożyczek wyższych i długoterminowych, oraz zaciąganie jakichkolwiek pożyczek przez emitowanie obligacji, wreszcie zaciąganie wszelkich zobowiązań, obciążających nieruchomości, może nastąpić tylko w granicach upoważnień ustawowych. Przedsiębiorstwo wolne jest od wszelkich podatków, danin i opłat publicznych, od których wolny jest Skarb Państwa. Przedsiębiorstwo pokrywa z własnych dochodów i funduszy wszelkie swoje wydatki, jak również oprocentowanie i spłatę pożyczek, łącznie z odpisami na fundusze. Wszystkie świadczenia, czynione w interesie Państwa, powinny być odpowiednio opłacane. Rada Ministrów uchwała corocznie, w jaki sposób ma być pokryty ubytek w dochodach, który powstał wskutek wykonywania bezpłatnych świadczeń.

Budżety, plany finansowo-gospodarcze i bilanse podlegają zatwierdzeniu przez Radę Ministrów na podstawie wniosku, przedstawionego przez Min. Poczty i Telegr. w porozumieniu z Min. Skarbu. W razie, gdyby wpłata do Skarbu Państwa lub dopłata ze Skarbu Państwa została ustawą skarbową włączona do budżetu państwowego w innej wysokości, niż wynika z zatwierdzonego przez Radę Ministrów planu finansowo-gospodarczego, Rada Ministrów dostosuje plan finansowo-gospodarczy do wysokości wpłaty lub dopłaty, ustalonej w budżecie państwowym. Rok budżetowy jak również zasady rachunkowości i kasowości ustalone będą w porozumieniu z Min. Skarbu. Fundusze specjalne tworzone będą również w porozumieniu z Min. Skarbu. Czysty zysk przedsiębiorstwa stanowi różnica powstała po potrąceniu od ogólnego rocznego dochodu eksploatacyjnego a) wszystkich wydatków eksploatacyjnych, b) procentów i spłaty pożyczek trudniej zobowiązań, obciążających majątek Skar-

bu Państwa, oddany w zarząd powierniczy i użytkowanie przedsiębiorstwa, c) potrąceń i dopłat na fundusze.

Zarząd przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” wykonywa Min. Poczty i Telegrafów przez Dyrekcje i inne organa. Min. Poczty i Telegr. po porozumieniu z Min. Skarbu przedstawia Radzie Ministrów: a) roczne sprawozdania i bilanse wraz z rachunkami zysków i strat, nie później, jak 6 miesięcy po upływie roku sprawozdawczego, b) budżet i plan finansowo-gospodarczy nie później, jak na 4 miesiące przed rozpoczęciem odnośnego roku budżetowego. Stosunek służbowy pracowników przedsiębiorstwa ma charakter publiczno-prawny. Przepisy o uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnym wydaje Rada Ministrów.

R. M. P. i T. z dnia 16. VI. 1932 (Dz. U. 58/561) podaje nowe przepisy o opłatach za przesyłki lotnicze. Składają się one z opłaty pocztowej i opłaty lotniczej. Opłaty za przesyłki listowe lotnicze uiszczają można znaczkami lotniczymi, opłaty za paczki i przekazy lotnicze uiszczą się zawsze gotówką. Przesyłki listowe zwolnione od opłat pocztowych podlegają tylko opłatom za przewóz lotniczy⁶⁷). — R. M. P. i T. z dn. 16. IX. 1932 wydane w poroz. m. in. z M. S. (Dz. U. 104/869) ustala opłatę od upoważnienia na amatorską radiostację doświadczalną (nadawczo-odbiorczą) w wys. 50 zł rocznie, dla członków zrzeszeń w wys. 5 zł rocznie. Upoważnienia na radiostację naukowo-doświadczalne są wolne od opłat⁶⁸).

R. P. R. z dn. 25. IX. 1932 (Dz. U. 81/714) normuje wpisywanie do ksiąg hipotecznych na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości państwowych, będących w zarządzie przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”. Rozporządzenie dotyczy nieruchomości b. ros. kolei państwowych, które stanowią własność Skarbu Państwa i były w jego posiadaniu w dn. 28. IX. 1926. — Na zasadzie ustawy z dn. 15. III. 1932 (Dz. U. 28/273) spłacone zostaną nieumorzona obligacje 1, 2 i 4 emisji Tow. Drogi

⁶⁷) Do rozporz. dodana jest taryfa opłat lotniczych; opłaty, obliczane według wagi przesyłek, wzrastają regresywnie.

⁶⁸) W sprawie zmian i uzupełnień taryfy pocztowej, telegraf, i telef. zob. poz. 641; 322, 424, 676; 353, 423, 582, 646, 676, 876. Ordynacji pocztowej dotyczą poz. 374, 467, 642, 647. W sprawie opłat telef. na sieciach eksploatowanych przez Pol. Akc. Sp. Telef. zob. 354. W sprawie paczek żywnościowych opłaty ulgowe) zob. poz. 583, 612, 707. W sprawie obowiązkowego przewozu poczty przez posiadających koncesję na zarobkowy przewóz pojazdami mechanicznymi zob. poz. 821 (§ 24). W sprawie doręczania pism sądowych zob. 973. Ponadto dotyczą poczty poz. 359 (a. 3 p. 8), 803 (a. 181), 821 (§ 23) oraz 508.

Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej w stosunku 15 zł za 100 rubli, zaś nieumorzone obligacje 3 emisji ⁶⁹⁾ umorzone będą w ciągu lat 24 według planu ustalonego przez Min. Skarbu. Rejestrację i stemplowanie obligacyj 1, 2 i 4 emisji zarządziło R. M. S. z dn. 30. III. 1932 (Dz. U. 28/274), zaś R. M. S. z dn. 24. VI. 1932 (Dz. U. 54/532) zarządziło wypłatę należności za obligacje 1, 2 i 4 emisji od dn. i. "VII. 1932 oraz ogłosiło plan umorzenia długu obligacyjnego 3 emisji (9.144.500 mk niem. w półrocznych ratach w wys. około 298.000 mk do dn. 2. I. 1955). — Ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 38/391) zabrania w art. 7 koncesjonariuszowi kolei znaczenia miejscowego zaciągania pożyczek hipotecznych i obligacyjnych, ora/powiększania kapitału zakładowego bez zezwolenia, wydanego w porozumieniu z Min. Skarbu. Po upływie terminu koncesji kolej wraz z gruntami, budowlami i wszystkimi przynależnościami przechodzi natychmiast bez odszkodowania na własność Skarbu Państwa (art. 9). W koncesji może być w razie osiągnięcia z koncesjonowanej kolei zysków ponad pewną wysokość zastrzeżony udział Skarbu Państwa w nadwyżce tych zysków lub obowiązek obniżenia taryf (art. 24) ⁷⁰⁾ ⁷¹⁾ ⁷²⁾ ⁷³⁾ ⁷⁴⁾.

W dziedzinie m o n o p o l i p a ń s t w o w y c h wydano w okresie sprawozdawczym rozporządzenia o znaczeniu zasadniczym. Wymienić należy w odniesieniu do m o n o p o l u s o l n e g o przede wszystkim R. P. R. z dn. 21. VI. 1932 (Dz. U. 52/497) o przedsiębiorstwie „Polski Monopol Solny”. Przedsiębiorstwo, stanowiące samoistną osobę prawną, prowadzone będzie na zasadach handlowych. Przedsiębiorstwu powierza się eksploataowanie monopolu

⁶⁹⁾ Z wyjątkiem wylosowanych przed 23. IX. 1916, za które ani Towarzystwo ani Skarb Państwa nie odpowiadają.

⁷⁰⁾ Zob. także art. 23 oraz 25—27. W sprawie koncesji dla Sp. akc. „Elektryczne Koleje Dojazdowe” w Warszawie (do 21. XI. 1979) zob. poz. 434. W sprawie egzekucji z kolei żelaznej zob. poz. 803 (art. 226—233), 934 (.l. 733—740) oraz 946 (§ 53).

⁷¹⁾ W sprawie Państw. Rady Kolejowej zob. 290, 418 i 590; jednolity tekst ustawy i statutu zob. 443. — Ponadto zob. 803 (a. 181), 821 (§ 23) i 822.

⁷²⁾ W sprawie należności za podróże służbowe zob. 891. W sprawie stosunku służb, oraz zaopatrzenia emeryt, pracowników P. K. P. zob. 576, 689. 736 wzgl. 577. W sprawie rozdziału i przeznaczenia majątku po kolejowych Kasach Chorych zob. 332.

⁷³⁾ W sprawie komunikacji kolejowej z Niemcami, Sowieciami wzgl. Rumunją zob. 466, 526; 466, 959; 960.

⁷⁴⁾ Komunikacji lotniczej dotyczą poz. 402, 478, 635; zob. także poz. 657 (a. 7).

sprzedaży soli, jak również państwowych salin i warzelni soli⁷⁵) oraz pól górniczych, nadanych na sól, objętą monopolem, przekazywanych przedsiębiorstwu; Przedsiębiorstwo przejmuje cały majątek podległych Min. Skarbu Dyrekcji salin państwowych i Biura Sprzedaży Soli wraz z wszelkimi aktywami i pasywami z tern, że majątek ruchomy przechodzi na własność przedsiębiorstwa, zaś majątek nieruchomy stanowić będzie własność Skarbu Państwa, pozostając jedynie pod zarządem i w użytkowaniu przedsiębiorstwa. To samo dotyczyć będzie majątku nieruchomego, nabywanego przez przedsiębiorstwo z własnych funduszy; przedsiębiorstwu przysługiwac będzie prawo własności jedynie do uzyskiwanego majątku ruchomego. Przedsiębiorstwo „Polski Monopol Solny” będzie wpisane do rejestru handlowego. Przedsiębiorstwo jest wolne od wszelkich danin publicznych z wyjątkiem opłat na rzecz Państw. Funduszu Drogowego, oraz określonych podatków i opłat komunalnych m. in. od gruntów i budynków. Zarząd przedsiębiorstwa należy do Dyrekcji Polskiego Monopolu Solnego z Dyrektorem na czele, podporządkowanej Min. Skarbu. Min. Skarbu ustala w drodze rozporządzenia organizację przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwu przysługuje wyłączne prawo zakupu soli, objętej monopolem⁷⁶) z salin i warzelni eksploatowanych przez inne osoby lub instytucje, — po cenach, ustalanych przez Min. Skarbu. Sprzedaż hurtowa soli w kraju dokonywana będzie przez przedsiębiorstwo bądź we własnych zakładach sprzedaży, bądź za pośrednictwem sprzedawców, posiadających zezwolenie na hurtową sprzedaż. Prowadzenie detalicznej sprzedaży soli nie wymaga zezwolenia. Szczegółowe warunki co do hurtowej wzgl. przepisy co do detalicznej sprzedaży soli, warunki sprzedaży soli na cele przemysłowe i rolnicze, jak również ceny sprzedaży soli w kraju ustala Min. Skarbu. Stosunek służbowy pracowników przedsiębiorstwa, określony jako publiczno-prawny normuje Min. Skarbu. Może on przenosić w stan nieczynny i zwalniać ze służby także pracowników dotychczasowego zarządu, którzy, będąc funkcjonariuszami państwowymi, byli mianowani na stałe. Przedsiębiorstwo „Polski Monopol Solny” pokrywa wszelkie wydatki z własnych dochodów i funduszy i prowadzi swą gospodarkę na podstawie rocznych planów finansowo-gospodarczych, zatwierdzanych przez Min. Skarbu. Z końcem każdego roku przedsiębiorstwo zestawia bilans i rachunek zysków i strat według zasad księgowości handlowej, wyprowadzając czysty zysk po potrąceniu oprócz wszyst-

⁷⁵) Z wyjątkiem warzelni soli Państw. Zakładu Zdrojowego w Ciechocinku.

⁷⁶) Z wyjątkiem soli, zwalnianej przez Min. Skarbu z pod zajęcia monopolowego.

kich wydatków eksploatacyjnych opłaty monopolowej, ustanowionej przez Min. Skarbu, oraz wszystkich podatków i opłat skarbowych, od których przedsiębiorstwo jest zwolnione. Bilans, rachunek zysków i strat i podział czystego zysku zatwierdza Min. Skarbu. Do ogólnego budżetu państwowego wchodzi kwota wpłaty przedsiębiorstwa do Skarbu Państwa, ustalona na podstawie planu finansowo-gospodarczego. Przedsiębiorstwo może zaciągać na swe potrzeby krótkoterminowe pożyczki, nie przekraczające w sumie 10% ogólnego dochodu eksploatacyjnego brutto; spłacane będą z dochodów przedsiębiorstwa. Ogólne zasady, na jakich pożyczki te mogą być zaciągane, ustala Min. Skarbu. Zaciąganie pożyczek wyższych lub długoterminowych oraz zaciąganie jakichkolwiek pożyczek w listach zastawnych lub obligacjach, zaciąganie wszelkich zobowiązań, obciążających nieruchomości przedsiębiorstwa, może nastąpić tylko w granicach upoważnień ustawowych. Także oddanie dochodów przedsiębiorstwa w zastaw może nastąpić jedynie na podstawie upoważnienia ustawowego. Zastępstwo sądowe w sprawach, dotyczących praw i interesów majątkowych przedsiębiorstwa należy do Prokuratorji Generalnej Rz. P. Rozporządzenie nie narusza w niczem mocy przepisów prawa górniczego, a w szczególności kompetencji Min. Przem. i Handlu w zakresie przedstawicielstwa Państwa jako właściciela pól górniczych. Rozporządzenie weszło w życie z dn. 1. VII. 1932.

R. M. S. z dn. 19. VII. 1932 (Dz. U. 65/609) zawiera szczegółowe przepisy o obrocie solą. Przez sól, o której mowa w rozporządzeniu, o ile w poszczególnych postanowieniach nie wskazuje się specjalnego rodzaju soli, rozumieć należy wszelką sól jadalną zarówno warzoną, jak i sól kamienną, w stanie czystym lub zmieszany z innymi ciałami. Przedmiotem obrotu na obszarze Rzeczypospolitej może być wyłącznie sól sprzedawana przez przedsiębiorstwo „Polski Monopol Solny”. Sól nie może być przedmiotem handlu domokrajnego ani obnośnego. Sól przywożona za zezwoleniem Min. Skarbu z zagranicy lub z obszaru W. M. Gdańska podlega opłacie należności monopolowej w wys. licząc od 100 kg: od soli warzonej lub białej soli kamiennej 13,50 zł, od szarej soli kamiennej 8,50 zł. W tej samej wysokości pobierana będzie opłata monopolowa od soli wyprodukowanej i sprzedawanej w kraju. Sól przeznaczona na cele przemysłowe i hodowlano-rolnicze nie podlega opłacie należności monopolowej. Sól przeznaczona na spożycie przez ludzi nazywana jest w rozporządzeniu solą kuchenną. Hurtową sprzedaż soli kuchennej prowadzi przedsiębiorstwo „Polski Monopol Solny” bądź we własnych zakładach sprzedaży, bądź za pośrednictwem osób, posiadających odpowiednie zezwolenia. Za

hurtową sprzedaż soli kuchennej uważa się sprzedaż tej soli w ilościach od 50 kg wzwyż jednorazowo. Zezwolenia na hurtową sprzedaż nie mogą być wydzierżawiane ani odstępowane innym osobom. Rozporządzenie rozróżnia zezwolenia na prowadzenie hurtowni soli oraz zezwolenia na prowadzenie rozdzielczych składów soli. Ostatnie wydawane będą tylko związkom stowarzyszeń spożywców. Hurtownicy obowiązani są m. i. do posiadania stale zapasu soli kuchennej, określanego przez Dyрекcję Polskiego Monopolu Solnego w granicach do 3-miesięcznego przeciętnego obrotu danego przedsiębiorstwa oraz do prowadzenia przepisowych ksiąg, umożliwiających należytą kontrolę. Hurtownicy obowiązani są do sprzedawania soli kuchennej wszystkim zgłaszającym się odbiorcom po cenie 10% niższej od obowiązującej ceny detalicznej. Hurtownicy otrzymują przy zakupie soli kuchennej rabat w wys. do 17% ceny detalicznej, obowiązującej w chwili zakupu, określanej przez Dyрекcję Polsk. Mon. Solnego. Prowadzenie detalicznej sprzedaży soli kuchennej nie wymaga uzyskania zezwolenia. Detaliści obowiązani są sprzedawać sól kuchenną ściśle po ustalonych przez Min. Skarbu cenach taryfowych. Rozporządzenie podaje w dalszym ciągu szczegółowe przepisy co do sprzedaży soli skażonej i nieskażonej na cele przemysłowe i hodowlano-rolnicze⁷⁷). Sól przeznaczona na cele przemysłowe będzie skażana bądź środkiem ogólnego skażenia (1 kg oleju mineralnego na 1 q soli), bądź też środkami szczególnego skażenia. Skażenie w salinie prywatnej winno być przeprowadzone w obecności urzędnika kontroli skarbowej. Zezwolenie na nabycie soli nieskażonej dla celów przemysłowych wydawane być może tylko w określonych wypadkach (np. do wyrobu sody, środków wybuchowych, dla przemysłu rybnego). Przedsiębiorstwa produkcji soli oraz przedsiębiorstwa używające soli dla celów przemysłowych podlegają nadzorowi skarbowemu. Osoby produkujące sól, choćby ją wytwarzały tylko jako produkt uboczny, obowiązane są powiadomić o tern właściwy urząd skarbowy. Rozporządzenie uchyliło moc obowiązującą R. M. S. z dn. 24. XI. 1930.

R. M. S. z dn. 19. VII. 1932 (Dz. U. 65/610) ustanawia nowe ceny soli, mianowicie ceny warzonki w paczkach kartonowych za 1 kg 46 gr. (za $\frac{1}{2}$ kg 25 gr.)⁷⁸), zaś białej i szarej za 1 kg 36 wzgl.

⁷⁷) Sól bydlęca skażona oraz sól w bryłach (sól spiżowa w krachach i omoki) dla bydła.

⁷⁸) Dotychczas 36 zł za 100 kg, a w ozdobnych opakowaniach kartonowych o 10 wzgl. 15 zł więcej.

26 gr. Ceny za 50 kg soli przeznaczonej na cele przemysłowe i hodowlano-rolnicze ustalone zostały w wys. 3,75 wzgl. 3,25 i 2,75 zł⁷⁹⁾.

Na podstawie ustawy z dn. 18. III. 1932 o przedsiębiorstwie „Polski Monopol Tytoniowy” ustaliło R. M. S. z dn. 8 IV. 1932 (Dz. U. 33/351) taryfę na wyroby tytoniowe. Taryfa ta wraz z jej uzupełnieniami i zmianami⁸⁰⁾ zastąpiona została R. M. S. z dn. 31. XII. 1932 (Dz. U. 119/978) nową taryfą, częściowo obniżoną⁸¹⁾. — Zasadnicze znaczenie posiada R. M. S. z dn. 19. VII. 1932 (Dz. U. 67/623) o uprawie tytoniu. Prowadzenie uprawy tytoniu wymaga uzyskania koncesji. Za niedozwoloną uprawę tytoniu pomimo posiadania dokumentu koncesyjnego, uważa się prowadzenie uprawy tytoniu z innego nasienia, aniżeli dostarczone lub wskazane plantatorowi przez organa przedsiębiorstwa „Pol. Mon. Tyt.” Koncesje na uprawę tytoniu nie mogą być odstępowane osobom trzecim. Koncesje dzielą się na jednoroczne, okresowe (najdłużej na 10 lat), na hodowlę rozsady tytoniowej (do dn. 15. VI. danego roku) oraz na dokończenie kampanji uprawy tytoniu (w razie przejścia plantacji lub zbiorów w posiadanie osób trzecich). Koncesje nie mogą być nadawane na plantacje mniejsze od 600m². Nasiona potrzebne do uprawy tytoniu wydawane będą plantatorom przez organa Pol. Mon. Tyt. bezpłatnie. Pomiędzy roślinami tytoniowymi nie wolno uprawiać innych ziemioplodów. Produkcja liści odrostowych jest zasadniczo zabroniona. Plantator obowiązany jest odstąpić cały zapas wyprodukowanych liści i nasienia tytoniowego przedsiębiorstwu Pol. Mon. Tytoń. Należność za dostarczone liście i nasiona tytoniowe oblicza się na zasadach i po cenach ustalonych przez Min. Skarbu. Rozporządzenie ustanawia 11 Zakładów Uprawy Tytoniu, którym podlega 11 okręgów uprawy tytoniu (w woj. tarnopolskiem, stanisławowskiem, wołyńskim, lubelskiem, białostockiem, pomorskiem, kieleckiem i śląskiem). Zarządy gminne obowiązane są wspierać swą pomocą organa Pol. Mon. Tytoń., dozorujące uprawę tytoniu. — R. M. S. z dn. 19. VII. 1932 (Dz. U. 67/624) ustala normy szacunku i ceny wykupu krajowego surowca tytoniowego. Załączona taryfa zróżniczkowana jest według kategorii (I—V) i klas (doborowa oraz I—V wzgl. VI) odpowiednio do wymogów (rodzaje liści, ich jakość, barwa itd.), przyczem ceny

⁷⁹⁾ W sprawie zwolnienia przedsiębiorstw państwowych, będących odrębnymi osobami prawnymi, od składania rękojmi przy licytacjach, zob. poz. 803 (art. 181). W sprawie kar za naruszenie przepisów o mon. soli zob. poz. 355 (art. 100—105).

⁸⁰⁾ Zob. poz. 710, 719 i 931.

⁸¹⁾ Zniżce uległy naogół tylko ceny cygar i papierosów, nie zaś tytoniu.

wahają się od 30 gr. do 6,80 zł za 1 kg. — R. M. S. z dn. 23. XII. 1932 (Dz. U. 116/965) zmienia liczne postanowienia R. M. S. z dn. 31. III. 1932 o koncesjonowanej sprzedaży wyrobów tytoniowych. W szczególności przewidziane jest wyrównanie różnicy cen od posiadanych zapasów na rzecz koncesjonariusza lub przedsiębior. Pol. Mon. Tyt. w razie obniżenia wzgl. podwyższenia cen. Koncesje na hurtową sprzedaż mogą być cofane w określonych przypadkach za jednorocznym wypowiedzeniem. Przepis co do cofania koncesji na detaliczną sprzedaż bez podania powodów za 6-mies. wypowiedzeniem uległ skreśleniu⁸²⁾.

W zakresie monopolu spirytusowego miarodajne jest obecnie R. P. R. z dn. 11. VII. 1932 (Dz. U. 63/586). Zakup i sprzedaż spirytusu do zużycia w granicach Państwa, wyrób i sprzedaż czystych wódek, wreszcie skażanie spirytusu ogólnym środkiem skażającym i rozlew spirytusu skażonego jest wyłącznym przywilejem (monopolem) Skarbu Państwa (poza wyjątkami przewidz. w rozporz.). Oddanie monopolu do eksploatacji lub oddanie w zastaw dochodów nie może nastąpić bez upoważnienia ustawowego. Eksploatowanie na rzecz Skarbu Państwa wymienionych uprawnień należy do przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: Państwowy Monopol Spirytusowy, prowadzonego na zasadach handlowych. Państw. Mon. Spiryt., stanowi samoistną osobę prawną i wpisany zostaje do rejestru handlowego. Majątek tak nieruchomy jak i ruchomy, nabywany przez Państw. Mon. Spiryt., stanowi własność tegoż przedsiębiorstwa. Zbywanie i zamiana majątku nieruchomego może nastąpić jedynie na podstawie upoważnienia ustawowego. Zarząd przedsiębiorstwa należy do Dyrekcji podporządkowanej Min. Skarbu, który ustala również organizację przedsiębiorstwa. Zastępstwo sądowe należy do Prokuratorji Gen. Rz. P. Stosunek służbowy pracowników normuje Min. Skarbu. Państw. Mon. Spiryt. pokrywa wszelkie swoje wydatki z własnych dochodów i funduszy i prowadzi swą gospodarkę na podstawie rocznych planów finansowo-gospodarczych, zatwierdzanych przez Min. Skarbu. Z końcem każdego roku obrach. Państw. Mon. Spiryt. zestawia bilans i rachunek zysków i strat według zasad księgowości handlowej, wyprowadzając czysty zysk po potrąceniu wszelkich wydatków eksploatacyjnych, opłat monopolowych oraz wszystkich podatków i opłat skarbowych i samorządowych, także i takich, od których przedsiębior-

⁸²⁾ W sprawie sprzedaży znaków stemplowych przez sklepy tytoniowe zob. poz. 568. W sprawie palenia tytoniu w tramwajach zob. poz. 550. Poza tem zob. 803 (a. 181) i 782 (a. 3 b). W sprawie kar za naruszenie przepisów o mon. tyt. zob. poz. 355 (a 57—76).

stwo jest zwolnione. Bilans i rachunek zysków i strat zatwierdza Min. Skarbu. Do ogólnego budżetu państwowego wchodzi kwota wpłaty przedsiębiorstwa do Skarbu Państwa. 1% dochodu z czystego zysku przeznaczana się na walkę z alkoholizmem. Państw. Mon. Spiryt. jest wolny od wszelkich danin publicznych z wyjątkiem opłat na rzecz Państw. Fund. Dróg. oraz określonych podatków komunalnych m. i. od gruntów i budynków. Państw. Mon. Spiryt. może zaciągać krótkoterminowe pożyczki nie przewyższające w sumie 10% ogólnego dochodu eksploatacyjnego brutto. Zaciąganie pożyczek wyższych lub długoterminowych oraz zaciąganie pożyczek przez emitowanie obligacyj, wreszcie zaciąganie zobowiązań, obciążających nieruchomości, może nastąpić tylko w granicach upoważnień ustawowych.

Państw. Monopolowi Spiryt. przysługuje wyłączne prawo nabywania na warunkach i po cenach określanych przez Min. Skarbu spirytusu z jakichkolwiek powodów zajętego i podlegającego przymusowej sprzedaży w kraju. Oczyszczanie, odwadnianie i magazynowanie spirytusu będzie dokonywane w zakładach Monopolu oraz w zakładach prywatnych, w tym ostatnim przypadku po cenach i na warunkach, ustalanych w drodze przetargu lub umów. W cenie sprzedaży spirytusu oraz wyrobów wódczanych mieścić się będzie opłata monopolowa w wys. ustalonej przez Min. Skarbu. Monopol uprawniony jest do odraczania terminu zapłaty należności za sprzedany spirytus i wyroby monopolowe za odpowiednim zabezpieczeniem i według zasad, ustalanych przez Min. Skarbu. Na wyrób, oczyszczanie i odwadnianie spirytusu, wyrób wódek gatunkowych, jak również magazynowanie spirytusu i wyrobów wódczanych, potrzebne jest zezwolenie Min. Skarbu. W przemysłach, zatrudnionych wyrobem, oczyszczaniem, odwadnianiem lub przerobem spirytusu, Rada Ministrów jest uprawniona powoływać do życia zrzeszenia przymusowe celem normowania i kontrolowania produkcji i zbytu w tych przemysłach. Rada Ministrów uprawniona jest również wyposażyć odpowiednie zrzeszenie w wyłączne prawo zakupu, sprzedaży i wywozu spirytusu eksportowego. Najwyższe dopuszczalne normy naturalnych zaników spirytusu, powstających w przemyśle spiryt. wzgl. przy przewozie kolejną ustanawia Min. Skarbu. Przywóz z zagranicy spirytusu i napojów wyrobionych ze spirytusu oraz artykułów zawierających spirytus jest dozwolony za zezwoleniem Min. Skarbu. Przywóz ten podlega opłatom monopolowym. Spirytus wywożony zagranicę podlega zwolnieniu od opłat monopolowych. Min. Skarbu określa warunki, pod jakimi wolny będzie od opłat monopolowych spirytus, użyty pod nadzo-

rem skarbowym do wyprodukowania artykułów wywożonych za granicę.

W styczniu każdego roku Min. Skarbu określa ilość spirytusu, jaką Państw. Mon. Spiryt. zakupi w ciągu następnej kampanji na cele konsumcyjne (kontyngent zakupu). Kontyngent zakupu będzie nabywany wyłącznie z gorzelnii rolniczych w ilościach proporcjonalnych do ich kontyngentu odpędu. Kontyngent odpędu oznacza najwyższą ilość spirytusu, jaką gorzelnia rolnicza ma prawo wyprodukować w danej kampanji, zarówno na cele konsumcyjne jak i niekonsumcyjne. Podział ogólnego kontyngentu odpędu na poszczególne województwa i gorzelnie przeprowadza Min. Skarbu w poroz. z Min. Roi. i Ref. Roi. Najwyższy i najniższy kontyngent odpędu, przydzielany poszczególnym gorzelniom, będzie ustalany na każde trzecieletie przez Min. Skarbu w poroz. z Min. Roi. i Ref. Roi. Kontyngent odpędu będzie określany wyłącznie dla gorzelnii rolniczych. Za spirytus, dostarczany na poczet kontyngentu zakupu, wyliczana będzie monopolowa cena nabycia, która składać się będzie: z podstawowej ceny oraz z dodatków i potrąceń, zależnie od wysokości produkcji spirytusu na cele konsumcyjne. Podstawową cenę ustala Min. Skarbu w poroz. z Min. Roi. i Ref. Roi. Podstawowa cena winna być obliczana dla każdego województwa oddzielnie tak, aby pokrywała przeciętne koszty produkcji dobrze prowadzonej gorzelnii rolniczej, wypędzającej w ciągu kampanji 700 hl spirytusu 100°. Dla gorzelnii, produkujących od 601 do 800 hl, wypłatę ceny monopolowej uskutecznią się bez dodatku i potrącenia, przy mniejszych gorzelniach dodatki dochodzą do 30%, przy większych potrącenia dochodzą do 15%.

Spirytus na cele domowo-lecznicze oraz monopolowe wyroby wódczane będą sprzedawane po cenach ustalanych przez Min. Skarbu. Min. Skarbu ustala: a) koszt własny spirytusu oczyszczonego na cele konsumcyjne; b) cenę sprzedażną spirytusu do wyrobu wódek gatunkowych, która winna wynosić sumę kosztu własnego i opłaty monopolowej, zwiększonej o dodatek w wys. do 25% teje opłaty; c) cenę sprzedażną spirytusu na inne cele konsumcyjne. Cena spirytusu sprzedawanego na cele domowo-lecznicze nie może być niższa od ceny sprzedaży spirytusu do wyrobu wódek gatunkowych. W opłacie monopolowej od 1 l 100° spirytusu na cele konsumcyjne mieścić się będzie udział 80 gr na rzecz związków komunalnych i 20 gr na rzecz samorządu wojewódzkiego. Co do rozdziału i wypłaty tego udziału będą miały zastosowanie odpowiednie przepisy ustaw samorządowych. Wyłączone są gminy, które stosów-

nie do ustawy przeciwalkoholowej uchwałyłi zakaz sprzedaży napojów alkoholowych, zawierających więcej niż 4,5% alkoholu. Dal-sze opodatkowanie spirytusu i napojów spirytusowych na rzecz związków komunalnych i samorządu wojew. oraz na wszelkie inne cele może nastąpić tylko w drodze ustawodawczej.

Ceny sprzedażne spirytusu do zużycia w kraju na cele niekonsumcyjne określa Min. Skarbu. Spirytus sprzedawany na cele niekonsumcyjne będzie ulegał skażeniu w sposób, ustalony przez Min. Skarbu. Nie dotyczy to spirytusu wywożonego zagranicę. Min. Skarbu może zezwalać na użycie w kraju na cele niekonsumcyjne spirytusu nieskażonego. Min. Skarbu na warunkach przez siebie ustalanych zwalnia na wywóz zagranicę znajdujące się w kraju nadwyżki spirytusu ponad zapotrzebowanie Państw. Mon. Spiryt. Wódki dzielą się na czyste (alkohol etylowy rozcieńczony wodą) i gatunkowe (także likiery, rummy, araki, koniaki itp.). Min. Skarbu może zezwalać na warunkach przez siebie ustalanych na urządzenie wolnych składów, przeznaczonych do magazynowania spirytusu i wyrobów wódczanych, oraz wolnych składów, przeznaczonych do wyrobu, rozlewu i magazynowania wódek gatunkowych — bez pobierania opłaty monopolowej do chwili wypuszczenia ich do wolnego obrotu w kraju, wzgl. ostatecznego zwolnienia od tej opłaty przy wywozie zagranicę. Na sprzedaż (hurtową i detal.) wszelkich napojów alkoholowych, zawierających więcej niż 4¹/₂% alkoholu, oraz spirytusu na cele domowo-lecznicze, potrzebne jest zezwolenie władzy skarbowej. Sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości do 4¹/₂% alkoholu odbywa się w trybie zgłoszenia (rejestracji) na warunkach, ustalanych przez Min. Skarbu.

Wyrób i przerób spirytusu oraz sprzedaż spirytusu na cele domowo-lecznicze i napojów alkoholowych podlega specjalnym opłatom państwowym. Od wyrobu i przerobu uiszcza się opłatę stałą (za odpęd wzgl. za przerób pierwszych określonych ilości) i dodatkową (za każde następne określone ilości). Opłaty za sprzedaż hurtową i detal. (także wina, miodu i piwa) zróżniczkowane są według trzech klas miejscowości (do pierwszej zalicza się 6 największych miast Polski, do drugiej miasta ponad 10 tys. mieszkańców) i dochodzą maksymalnie do 900, 600 wzgl. 300 zł. — Rozporządzenie uchyliło moc obowiązującą dotychczas miarodajnego R. P. R. z dn. 26. III. 1927.

Przepisy wykonawcze do powyższego rozporządzenia podaje obszerne R. M. S. z dn. 10. IX. 1932 (Dz. U. 88/746). Część I, zawierająca postanowienia ogólne, dotyczy głównie nadzoru skarbo-

wego⁸³), ksiąg kontrolnych, rewizyj⁸⁴), norm zaników⁸⁵) i opłat patentowych. Część II zawiera przepisy co do produkcji, oczyszczania, odwadniania i przerobu spirytusu. W odnośnych postanowieniach wstępnych podane są przedewszystkiem przepisy co do zezwoleń⁸⁶) oraz co do sprawdzenia i uruchomienia przedsiębiorstw. Rozdział drugi dotyczy wyrobu spirytusu⁸⁷); szczególnie ważne są przepisy odnoszące się do gorzelní rolniczych. Gospodarstwo rolne, jakie ma być połączone z gorzelníą, aby ta miała charakter rolniczy, ma posiadać obszar ziemi ornej nie mniejszy od 150 ha dla województw b. zab. ros. wzgl. 120 ha dla województw b. zab. prusk. i austr. Wywar i obornik uzyskany przy wypędzie spirytusu mają być zużywane w całości w gospodarstwach, połączonych z gorzelniami. Przekroczenie tego przepisu powoduje utratę charakteru rolniczego gorzelní; dana gorzelnia staje się gorzelníą przemysłową. Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Roln. i Ref. Rol. udziela lub odmawia zezwolenia na wypęd spirytusu na kontyngent zakupu z innych surowców, aniżeli ziemniaki i zboże na sód, przyczem monopolową cenę nabywania ustala Min. Skarbu. Kontyngent odpędu oznacza ilość 100% spirytusu, jaką wolno gorzelní w danem trzechleciu wyprodukować w ciągu jednej kampanji, t. j. od 1. IX. jednego roku do 31. VIII. r. następnego. Zabrania się wyrobu spirytusu ponad wyznaczony kontyngent odpędu. Z ilości ogólnego kontyngentu odpędu rezerwuje się 20% na przydziały dla gorzelní nowopowstających oraz na podwyżki kontyngentu odpędu poszczególnym gorzelniom, pozostała zaś ilość dzieli się pomiędzy województwa a następnie pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze. Podział kontyngentu odpędu pomiędzy poszczególne gorzelnie rolnicze uskutecznia się w 35% w stosunku do obszaru ziemi ornej, łąk i pastwisk gospodarstw połączonych z gorzelniami, 15% w stosunku do obszaru zajętego przeciętnie w ostatnim trzechleciu pod uprawę ziemniaków, 10% w stosunku odwrotnym do przeciętnego obszaru zajętego pod uprawę innych

⁸³) Stałemu nadzorowi podlegają mianowicie zakłady oczyszczania spirytusu oraz wolne składy wyrobów wódczanych typu B.

⁸⁴) Rozróżnia się rewizje okresowe i w terminach dowolnych.

⁸⁵) Rozróżnia się zaniki magazynowy, rektyfikacyjny, przy odwadnianiu spirytusu i drogowy.

⁸⁶) Zezwolenie Min. Skarbu potrzebne jest także na przerób spirytusu na eter, politurę, lakier, estry i artykuły kosmetyczno-perfumeryjne.

⁸⁷) Do kontrolowania produkcji spirytusu w gorzelniach przeznaczona jest zalegalizowana przyrząd kontrolno-mierniczy (systemu Siemens), który automatycznie oblicza produkcję spirytusu w litrach alkoholu oraz litrach spirytusu.

okopowych (buraki i t. p.), 10% w stosunku do odległości od najbliższej stacji kolei żelaznej, 5% w stosunku do odległości od miejscowości liczących ponad 20 tys. mieszkańców, 10% w stosunku do rzeczywistej produkcji gorzelnii w ostatnim trzyleciu, 5% w stosunku do rozmiarów gorzelnii wyrażonych w sumie geometrycznej pojemności kadzi fermentacyjnych tych gorzelnii według stanu kampanji 1924/25, 10% w stosunku do stanu inwentarza żywego (bydło rogate) z ostatnich 3 lat. Kontyngent odpędu może być podwyższony z rezerwy specjalnej poszczególnym gorzelniom przez Min. Skarbu. Obliczenie przeciętnej podstawowej ceny monopolowej dla każdego województwa odbywać się będzie stosownie do zasad podanych w załączniku do rozporządzenia. Uwzględnia się koszt surowców, koszt gorzelnianego, koszty administracyjne, robociznę, dostawę spirytusu, amortyzację i remont, opał, ubezpieczenie, podatki i opłaty, smary i światło, oprocentowanie kapitału obrotowego i zakładowego, wreszcie ubytki magazynowe i drogowe⁸⁸). Pozostałe przepisy rozdziału drugiego dotyczą gorzelnii przemysłowych, owocowych i pejsachowych⁸⁹) oraz kontroli techniczno-naukowej. Dalsze rozdziały zawierają postanowienia co do oczyszczania i odwadniania spirytusu⁹⁰), przerobu spirytusu na wódki gatunkowe⁹¹), wreszcie przerobu spirytusu na cele nickonsuicyjne. Ostatni rozdział dotyczy w szczególności skażania spirytusu. Ogólne środki skażające dostarcza Państw. Mon. Spiryt. za opłatą ustaloną przez siebie do miejsc skażania. Środki szczególnego skażania mogą być użyte do skażania dopiero po uprzednim zbadaniu ich przez Mon. Spiryt. Skażanie ma się odbywać pod nadzorem urzędników skarbowych.

Część III rozporządzenia dotyczy wolnych składów spirytusu i wyrobów wódczanych. Wolne składy dzielą się na wolne składy eksportowe (spirytusu i wyrobów wódczanych) oraz wolne składy wyrobów wódczanych typu A (uprawnione do magazynowania) i typu B (uprawnione do wyrobu, nalewu i magazynowania). Zezwolenia

⁸⁸) Zasady obliczania poszczególnych pozycji na ogół zmianom nie uległy. Przy obliczaniu kosztów surowców uwzględnia się ceny ziemniaków i jęczmienia z okresu od 16. IX. do 30. XI. Wartość gorzelnii ustala się zależnie od województwa w wys. 100 tys. zł (woj. śląskie i krak.) do 150 tys. (woj. półn.-wschód.); -40% przyjmuje się na budynek, 60% na urządzenie, przyczem oblicza się 3/4 na amortyzację i remont budynków oraz 10% na amortyzację i remont urządzeń.

⁸⁹) Wytwarzających spirytus dla celów rytualnych żydowskich.

⁹⁰) Księgowość i rachunkowość spirytusu monopolowego i niemonopolowego należy prowadzić w rektyfikacjach zupełnie niezależnie jedna od drugiej.

⁹¹) Moc wódek gatunkowych wynosi zasadniczo od 25 do 45%.

na wolne składy typów A i B mogą być wydawane tylko fabrykom wódek gatunkowych, przyczem zezwolenia na wolne składy typu B mogą być wydawane tylko takim fabrykom, których roczny przerób w wyrobach wódczanych wynosił w dwóch ostatnich latach co najmniej po 500 hl 100% spirytusu. Zezwolenia na wolne składy typów A i B mogą być cofnięte w każdej chwili. Wyroby wódczane można wywozić z wolnego składu do wolnego obrotu w kraju dopiero po uiszczeniu należnych opłat.

Część IV rozporządzenia dotyczy przewozu spirytusu i wyrobów wódczanych oraz obrotu z zagranicą. Wywóz i przywóz spirytusu i wyrobów spirytusowych, które podlegają opłatom monopolowym, może odbywać się tylko przez urzędy celne I-szej klasy. Przywóz spirytusu i określonych wyrobów spirytusowych wymaga zezwolenia. Na przywóz wódek gatunkowych w ramach kontyngentów, ustalanych w traktatach handlowych, udziela pozwoleń Min. Przem. i Handlu, z krajów zaś nietraktalowych wymagane są zwykłe zezwolenia⁹²⁾. Przywóz wódek czystych jest niedozwolony. Zakup eksportowego spirytusu przez osoby, które zobowiąza się wywieźć zagranicę wyroby spirytusowe, może nastąpić za zezwoleniem Min. Skarbu. Min. Skarbu może zażądać zabezpieczenia należności monopolowych z tytułu przerobu spirytusu eksportowego.

Część V i VI dotyczą wyrobu i opodatkowania drożdży wgl kwasu octowego, część VII — alkoholu metylowego i wyższych alkoholi, część VIII sprzedaży napojów alkoholowych, spirytusu na cele domowo-lecznicze, spirytusu pejsachowego i denaturatu. Część IX zawiera przepisy przejściowe. Na uwagę zasługuje, że na trzeeh-lacie 1933/34/35/36 najwyższy kontyngent odpędu, jaki może posiadać poszczególna gorzelnia rolnicza oznacza się na 1500 hl, niższy zaś na 400 hl spirytusu 100%. Gorzelnie, które, począwszy od kampanji 1933/34, tracą charakter gorzelnii rolniczej, otrzymają odszkodowanie w wys. i na zasadach, które ustalone zostaną osóbnem rozporządzeniem Min. Skarbu wydanem z porozumieniem Min. Roi. i Ref. Roi. Część X, zawierająca przepisy końcowe, uchyla moc obowiązującą wszystkich rozporządzeń, wydanych w sprawach, unormowanych nowem rozporządzeniem, uchyla mianowicie R. M. 5-z dn. 7. II. 1928, 12. XI. 1930 i 19. III. 1932.

Z innych rozporządzeń dotyczących monopolu spirytusowego wymienić należy R. M. S. z dn. 19. XII. 1932 (Dz. U. 115/954), ustalające podstawowe ceny monopolowe za spirytus dostarczony

⁹²⁾ Osoby przybywające z zagranicy mogą przywozić dla własnego użytku wyroby wódczane bez zezwolenia, lecz tylko w ilości nie przekraczającej I h. płynu w naczyniach z naruszonemi opakowaniami.

w kampanji 1932/33. Ceny są przeważnie nieco obniżone i wynoszą od 65,28 zł (woj. poznań.) do 80,88 zł (woj. wileńskie). R. M. S. z dn. 23. IX. 1932 (Dz. U. 79/704) ustaliło cenę kosztów własnych spirytusu oczyszczonego na cele konsumpcyjne w dotychczasowej wys. 1,90 zł za 1 l, obniżyło natomiast opłatę monopolową do 6 zł⁹³⁾, określając zarazem dodatek, przewidziany dla spirytusu przeznaczonego do wyrobu wódek gatunkowych, w wys. 1,10 zł, wobec czego cena tegoż wynosi 9 zł⁹⁴⁾, zaś opłata monopolowa w obrocie z zagranicą 7,10 zł. Także ceny wódek czystych oraz ceny spirytusu na cele domowo-lecznicze zostały wydatnie obniżone⁹⁵⁾. R. M. S. z dn. 3. IX. 1932 (Dz. U. 78/698) obniżyło również cenę spirytusu skażonego⁹⁶⁾. Wysokość uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego pracowników wzgl. emerytów Państw. Mon. Spiryt., zajmujących stanowiska służbowe wzgl. zamieszkujących poza Warszawą, obniżyło o 10% R. M. S. z dn. 23. V. 1932 (Dz. U. 46/442)⁹⁷⁾.

Kary za naruszenie przepisów co do monopolu zapalczanego podaje ustawa karna skarbowa z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 34/355) (a. 106—113)⁹⁸⁾.

Kary za naruszenie przepisów o państwowej wyłączności loterii podaje również ustawa karna skarbowa z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 34/355) (a. 114—115). Na skutek ustawy z dn. 25. II. 1932 (Dz. U. 29/286) uległy zmianie niektóre przepisy karne R. P. R. z dn. 7. X. 1927 o s t t u c z n y c h ś r o d k a c h s ł o d z a c y c h⁹⁹⁾.

W dziedzinie podatków, a w szczególności pośrednich od konsumpcji (od wydatków) ogłoszono w okresie sprawozdawczym liczne i ważne przepisy¹⁰⁰⁾. Przedewszystkiem wymienić należy szereg przepisów, wydanych w zakresie opodatkowania cukru. R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/665) upравиło Min. Skarbu do zwalniania od podatku cukru, przeznaczonego do pro-

⁹³⁾ Dotychczas opłata skarbowa wynosiła 850 zł za 1 hi.

⁹⁴⁾ Poprzednio 1300 zł za 1 hi; zob. także poz. 680.

⁹⁵⁾ Zob. także poz. 387 i 458 oraz 705.

⁹⁶⁾ Ze 100 zł na 60 zł za hi; zob. także poz. 870.

⁹⁷⁾ Zob. także 441. Poza tem zob. jeszcze poz. 803 (art. 181). W sprawie kar za naruszenie przepisów o mon. spir. zob. poz. 355 (a. 77—99 oraz 130—132).

⁹⁸⁾ Ponadto zob. poz. 803 (a. 181) oraz 505.

⁹⁹⁾ Zob. także poz. 657 (a. 3).

¹⁰⁰⁾ W sprawie komunalnych podatków od spożycia, zużycia wzgl. produkcji zob. poz. 884 (a. 10) i 937 (§ 30—36).

dukcji przemysłowej środków spożywczych, podlegających z mocy innych przepisów prawnych podatkowi spożywczemu. Przepisy wykonawcze podaje R. M. S. z dn. 21. IX. 1932 (Dz. U. 80/708). R. P. R. s dn. -23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanowiło na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym m. i. opłaty od cukru, wprowadzonego na rynek wewnętrzny i obciążonego podatkiem spożywczym, w wys., 50 gr od 1 q¹⁰¹⁾ R. M. S. z dn. 21. IX. 1932 (Dz. U. 80/709) ustaliło najwyższą cenę cukru, wypuszczonego na rynek wewnętrzny, na 84,50 zł za kwintal. R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/818) uprawnia Min. Skarbu do zmniejszenia zasadniczego kontyngentu cukru, jeżeli ilości niewykorzystanego przez cukrownie w ubiegłych okresach kontyngentu zasadniczego przekroczą wysokość przeciętnego jednomiesięcznego spożycia cukru w kraju w ostatnim rocznym okresie. R. M. S. z dn. 15. VIII. 1932 (Dz. U. 77/691) wyznaczyło prowizoryczne kontyngenty cukru za czas od 1. X. 1932 do 30. IX. 1933¹⁰²⁾.

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanowiło na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym opłatę od piwa, wprowadzonego na rynek wewnętrzny i obciążonego podatkiem spożywczym, w wys. 25 gr od 1 hl.¹⁰³⁾

R. M. S. z dn. 24. V. 1932 (Dz. U. 50/471) podaje szczegółowe przepisy wykonawcze do ustawy z dn. 22. X. 1931 o opodatkowaniu wina i miodu sycanego. Wyrób, rozlew, magazynowanie i obrót napojami winnymi podlegają nadzorowi skarbowemu. Podatek spożywczy od napojów winnych, wydawanych z wytwórni, może być pokredytowany na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Od pokredytowanych kwot pobiera się odsetki w wys. 6% w stosunku rocznym. Kredyt powinien być odpowiednio zabezpieczony. Pozwolenia na urządzenie wolnego składu udziela Min. Skarbu. Pozwolenie otrzymać mogą jedynie firmy zarejestrowane, których przewidziany stały zapas napojów winnych wynosi przynajmniej 5000 l. Księgi i dokumenty kontrolne w wytwórniach i wolnych składach należy prowadzić według wzorów ustalonych rozporządzeniem. Napoje winne mogą być przywożone z zagranicy lub wywożone zagranicę przez urzędy celne I klasy. R. M. S. z dn. 30. IX. 1932 (Dz. U. 82/720) obniżyło stawkę podatku spożywczego od win

¹⁰¹⁾ przepisy wykonawcze zob. poz. 670 (§ 9).

¹⁰²⁾ przepisów karnych dotyczy poz. 657 (a. 1 i 2).

¹⁰³⁾ Przepisy wykonawcze zob. poz. 670 (§ 9). W sprawie kar za naruszenie przepisów o opodat. piwa zob. 355 (a. 116—120). W sprawie 30% dodatku komunalnego do podatku od piwa zob. 884 (a. 10) i 937 (§ 30—36).

musujących gronowych do 4 zł, a owocowych do 1,80 zł od butelki¹⁰⁴).

Przepisy dotyczące podatków od kwasu octowego oraz od drożdży zawiera obecnie R. P. R. z dn. 11. VII. 1932 (Dz. U. 63/586). Na wyrób octu, kwasu octowego i drożdży potrzebne jest zezwolenie Min. Skarbu. W przemysłach, zatrudnionych wyrobem octu, kwasu octowego w zgl. drożdży, Rada Ministrów jest uprawniona powoływać do życia zreszczenia przymusowe celem normowania i kontrolowania produkcji i zbytu w tych przemysłach. Przywóz z zagranicy octu i kwasu octowego oraz drożdży piekarnianych jest dozwolony za zezwoleniem Min. Skarbu. Kwas octowy, z wyjątkiem kwasu octowego, otrzymanego w drodze fermentacji octowej płynów alkoholowych, tak wyrabiany w kraju, jak i sprowadzany z zagranicy, podlega podatkowi spożywczemu w wys. 40 gr od 1 kg kwasu bezwodnego. Drożdże, nadające się do wypieku (piekarniane), tak wyrabiane w kraju, jak sprowadzane z zagranicy, podlegają podatkowi spożywczemu w wys. 1,50 zł od 1 kg. Drożdże piekarniane mogą być wydawane do obrotu tylko w stanie prasowanym. Podatek pobiera się przez oklejanie opakowań opaskami podatkowymi. Drożdży, nie opatrzonych opaskami podatkowymi, nie wolno wypuszczać do wolnego obrotu. Zabrania się używania drożdży piwnych do wypieku. Wytwarzanie roztworów kwasu octowego o koncentracji niższej niż 80% jest wzbronione. Do uiszczenia wymienionych podatków jest obowiązany przy wyrobie w kraju — wytwórca, przed wypuszczeniem towaru z wytwórni do obrotu, przy przywozie z zagranicy — odbiorca, przy odprawie celnej. Od podatków wolne są pod warunkami kontroli, ustaleniami przez Min. Skarbu, kwas octowy i drożdże, wywożone zagranicę oraz przeznaczone do dalszego przerobu. Wyrób drożdży w drożdżowniach, nie pędzących spirytusu, podlega stałej państwowej opłacie patentowej w wys. 15 zł rocznie.

R. M. S. z dn. 10. IX. 1932 (Dz. U. 88/746) zawiera również przepisy wykonawcze do powyższych podatków. Drożdżownie i wytwórnie kwasu octowego, posiadające oddziały oczyszczania spirytusu, podlegają stałemu nadzorowi. Kredytowanie płatności podatku od drożdży i kwasu octowego, rozkładanie spłaty tych podatków na raty i umarzanie zaległości załatwiają władze skarbowe, stosownie do przepisów o organizacji i zakresie działania tych władz. Pokredytowane należności winny być odpowiednio zabezpieczone.

¹⁰⁴) W sprawie kar za naruszenie przepisów o opodatkowaniu wina i miodu syconego zob. 355 (a. 121—125). W sprawie 30% dodatku komun, do podatku od napojów winnych zob. 884 (a. 10) i 937 (§ 30—36).

Części V i VI rozporządzenia dotyczą specjalnie wyrobu i opodatkowania drożdży wzgl. kwasu octowego. Obliczenia obrotu drożdżowni i kontrolę podatku spożywczego od drożdży dokonywa się przez zestawienie rzeczywistej ilości wyrobionych i zważonych drożdży z ilością drożdży obanderolowanych, z uwzględnieniem wywozu zagranicę oraz usprawiedliwionych określonych strat i braków. Drożdże mają być po wyjściu z pod prasy natychmiast odważone. Drożdże wolno wydawać z wytwórni i wprowadzać do wolnego obrotu dopiero po zaopatrzeniu ich w opaski podatkowe (banderole).

Kwas octowy może być wypuszczony do wolnego obrotu do spożycia o ile posiada moc 80% wagowych lub wyższą (esencja octowa). Kwas octowy o mocy niższej niż 80%, nadający się do spożycia, może być wydawany tylko do dalszego przerobu. Przed wydaniem do przerobu na kwasie tym ciąży podatek spożywczy. Przy uiszczaniu podatku przedsiębiorca obowiązany jest wyszczególnić kwoty podatku spożywczego, 10% dodatku nadzwycz. do podatku oraz dodatku komunalnego. Skażaniu podlega tylko kwas octowy, zdatny do spożycia, wydany do dalszego przerobu na cele niekonsumcyjne. Skażania dokonywa się określonymi środkami pod nadzorem urzędnika kontroli skarbowej¹⁰⁵).

W sprawie stosowania przepisów ustawy karnej skarbowej z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 34/355) do przestępstw skarbowych, polegających na naruszeniu przepisów w zakresie m. i. podatku od olejów mineralnych wydane zostało R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 72/ 657) (art. 4 i 5)¹⁰⁶.

Kary za naruszenie przepisów o podatku od węgla (niepobieranym od 1924 r.) podaje ustawa karna skarbową z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 34/355) (a. 126—129)¹⁰⁷.

Kary za naruszenie przepisów co do opodatkowania zapalniczek podaje również ustawa karna skarbową z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 34/355) (a. 106—113).

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanawia na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym opłaty od żarówek elektrycznych w wys. 20 gr od żarówki, wprowadzonej na

¹⁰⁵) W sprawie 15% dodatku komunalnego zob, poz. 884 (a. 10) i 937 (§ 30—36).

¹⁰⁶) W sprawie uregulowania stosunków w przemyśle naftowym zob. poz. 306; porównaj także 754.

¹⁰⁷) W sprawie regulowania obrotu węgla zob. 294.

rynek wewnętrzny do sprzedaży. Opłacie tej nie podlegają żarówki regenerowane. Za opłaty te odpowiada wytwórca¹⁰⁸).

Wymienione R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanawia również na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym opłaty od domowego spożycia g a z u w lokalach, nie posiadających charakteru przemysłowego. Opłaty wynoszą 5% od sumy należności wskazanej na rachunku, bez opłat za używanie gazomierzy i in. dodatkowych należności. Za opłaty te odpowiada przedsiębiorca¹⁰⁹).

Kary za naruszenie przepisów o podatku od kart do gry podaje ustawa karna skarbową z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 34/355) (a. 106—113)¹¹⁰).

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanawia na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym opłaty od schowków (safesów) w wys. 5 zł miesięcznie od jednego schowka. Za opłatę odpowiada przedsiębiorca¹¹¹).

Ustawa z dn. 10. III. 1932 (Dz. U. 29/291) o spłacie zaległości podatkowych dotyczy m. i. także podatku od lokali. Ustawa upoważnia Min. Skarbu do odraczania, rozkładania na raty oraz do umarzania zaległości określonych podatków. Zaległości podatkowe mogą być zamienione na inne zobowiązania ewent. mogą być zaliczone na rachunek zaległości wszelkiego rodzaju należności, przepadające podatnikom od Skarbu Państwa¹¹²)¹¹³).

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanawia na rzecz Funduszu Pomocy, bezrobotnym opłaty od biletów wstępu na wszelkiego rodzaju publiczne zabawy, rozrywki, widowiska i zawody sportowe. Opłaty wynoszą od biletów w cenie od 50 gr, 1, 2, 3 i 5 zł — 5, 10, 20, 30 wzgl. 50 gr. Przewidziane są

¹⁰⁸) Przepisy wykonawcze zob. 670 (§ 11).

¹⁰⁹) Przepisy wykonawcze zob. poz. 670 (§ 5). Kwota opłaty winna być aa rachunku wyodrębniona. Gminy otrzymują 3% od wpłaconych sum.

¹¹⁰) Ponadto zob. poz. 657 (a. 8).

¹¹¹) Przepisy wykonawcze zob. 670 (§ 10).

¹¹²) W sprawie podatku od lokali w gminach wiejskich o charakterze miejskim zob. 884 (a. 72) i 937 (§136—137). W sprawie komun, podatku od zbytku mieszkaniowego i pod. hotelowego zob. 881 (a. 7) i 937 (§ 28).

¹¹³) W sprawie komunalnego podatku od plakatów i szyldów oraz podatku od anonsów zob. 884 (a. 17) i 937 (§ 73). Wysokość podatku zależy od powierzchni plakatu lub szyldu wzgl. od opłaty za ogłoszenie. W sprawie samoistnego podatku komunalnego od psów zob. poz. 937 (§100).

zwolnienia; nie podlegają opłatom m. in. bilety wstępu na wyścigi konne. Za opłatę odpowiada przedsiębiorca¹¹⁴).

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanawia wreszcie, o ile chodzi o podatki konsumcyjne, jeszcze opłaty od przebywania w godzinach nocnych w zakładach gastronomicznych i salach bilardowych. Opłata wynosi 50 gr od osoby przebywającej w danych lokalach w godzinach od 24 do 6. Za opłaty odpowiada przedsiębiorca¹¹⁵).

W dziedzinie ceł zasługuje na uwagę przede wszystkim R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 85/732), ogłaszając nową taryfę celną przywozową. Taryfa celna zawiera dwie kolumny stawek: kolumnę I oraz kolumnę II. Stawki kolumny I stosuje się do towarów, pochodzących ze wszystkich krajów, z wyjątkiem tych krajów, z którymi zostały zawarte i wprowadzone w życie umowy handlowe, wzgl. umowy, wykluczające lub ograniczające stosowanie stawek kolumny I. Stawki kolumny II stosuje się w tych przypadkach, gdy niema podstawy do zastosowania stawek kolumny I. Stawki celne podane w taryfie wyrażone są w złocie. Przy wymierzaniu cła od wagi stawki celne należy rozumieć od 100 kg wagi netto. Wagę netto ustala się zasadniczo przez obliczenie od wagi brutto (surowej) procentowego opustu na tarę, wymienionego w urzędowej tabeli tarowej, którą ustala Min. Skarbu. Przy wymierzaniu cła od wartości towaru, cenę rynkową towaru kraju, w którym został wyprodukowany, podaną w walucie zagranicznej przelicza się na polską według kursu trzeciego dnia przed uiszczeniem należności celnych. Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 11. X. 1933. Równocześnie tracą moc prawną R. P. R. z dn. 26. VI. 1924 oraz załączona do tegoż taryfa celna wraz z wszystkimi późniejszymi zmianami i uzupełnieniami. Nowa taryfa celna dzieli

¹¹⁴) Przepisy wykonawcze zob. 670 (§ 3). Gminy otrzymują 3%, inkasujący 2% od wpłaconych sum. W sprawie komunalnego podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk zob. 884 (a. 18) i 937 (§ 74—93). Podatek wynosi 10, 30 i 100% od opłaty za wejście zależnie od rodzaju imprezy. Podatek od przedstawień kinematogr. wynosi 2—60% ceny biletu zależnie od tematu filmu (polski lub inny), od oceny (3 stopnie) oraz liczby mieszkańców danego miasta (5 klas). W sprawie odpowiednich opłat na rzecz Pol. Czerw. Krzyża zobL. poz. 422.

¹¹⁵) Przepisy wykonawcze zob. poz. 670 (§ 6). Gminy otrzymują 10% inkasenci 2% od wpłaconych sum.

się na 20 działów, 90 grup i 1275 pozycji¹¹⁶). Kolumna II odpowiada dotychczasowemu cłu normalnemu, stawki kolumny I są o ca 25% wyższe od stawek kolumny II.

R. M. S. z dn. 28. VII. 1932 (Dz. U. 66/620) podwyższyło osobną opłatę manipulacyjną, pobieraną od zaświadczeń wydawanych na prawo przywozu oraz wywozu towarów nakazanych do przywozu wzgl. wwozu, do 1% wartości krajowej danych towarów¹¹⁷). — R. M. S. z dn. 27. VI. 1932 (Dz. U. 61/579) ustaliło wysokość specjalnych opłat za wykonywanie czynności przez funkcjonariuszów Zarządu Ceł w czasie poza godzinami urzędowymi lub poza obrębem miejsca urzędowego oraz za strzeżenie i konwojowanie towarów. Rozróżnia się opłaty w obrocie składowym¹¹⁸), opłaty w obrocie uszlachetniającym czynnym¹¹⁹) i biernym¹²⁰), opłaty przy zastosowaniu ulg celnych¹²¹), oraz opłaty przy strzeżeniu, konwojowaniu lub odprawie celnej wogóle¹²²). Pobrane opłaty zarachowuje urząd celny na właściwy dział i paragraf budżetu dochodowego Ministerstwa Skarbu.

Ustawa z dn. 10. III. 1932 (Dz. U. 32/330) upoważnia Radę Ministrów do ustanawiania wolnych obszarów celnych. Towary zagraniczne przywożone do wolnego obszaru celnego, a przeznaczone do przechowania lub przeróbki na tym obszarze, nie podlegają opłatom celnym, monopolowym i podatkom pośrednim. Wolny obszar celny pozostaje pod kontrolą celną. Uprawianie w nim handlu i przemysłu może być poddane ograniczeniom, które ustala Min. Skarbu.

Taryfa celna uległa w licznych przypadkach zmianom¹²³). Na uwagę zasługuje, że zakaz przywozu określonych towarów, wydany R. R. M. z dn. 21. XII. 1931, przedłużony został do dn. 10. X. 1933 włącznie na mocy R. R. M. z dn. 19. XII. 1932 (Dz. U.

¹¹⁶) Dotychczasowa taryfa przywózowa liczy 217 pozycji.

¹¹⁷) Dotychczas 0,6%.

¹¹⁸) Wolne składy celne płacą 1000 zł kwartalnie; przewidziane -ą ulgi.

¹¹⁹) Opłaty naogół jak w obrocie składowym.

¹²⁰) Opłaty wynoszą od $\frac{1}{3}$ do 15% cła normalnego przy sumie cła od 500.000 zł i wyżej do poniżej 1000 zł, nie mniej jednak niż 50 zł; Min. Skarbu może obniżyć opłaty.

¹²¹) Opłaty jak przy obrocie uszlachetniającym biernym.

¹²²) Opłaty wynoszą 2 zł za godzinę, zaś 3 zł, jeżeli czynność odbywa się między 21 a 6 godziną.

¹²³) Zob. poz. 382, 686, 697, 838, 848, 849, 900 i 969.

115/955)¹²⁴). Również znamienne jest R. M. S. W., wydane w poroz. z M. S. i in. Min., z dn. 20. IX. 1932 (Dz. U. 82J/722) uprawniające władze do dn. 31. XII. 1934 do wyznaczenia cen przedmiotów powszedniego użytku, a w szczególności nie tylko cen przetworów zbóż chlebnych, mięsa i jego przetworów oraz cegły¹²⁵), ale także cen odzieży, obuwia, nafty, węgla i żelaza¹²⁶). Cło ulgowe ustanowione zostało w określonych przypadkach na czas ograniczony wzgl. aż do odwołania w wys. od 1 aż do 75% cła normalnego wzgl. także maksymalnego i uzależnione w danych razach przeważnie od zezwolenia Ministerstwa Skarbu. W niektórych przypadkach przyznane było nawet zupełne zwolnienie od cła¹²⁷). W sprawie zwrotu cła, uiszczonego za sprowadzone do kraju materiały i surowce, zużyte przy produkcji określonych towarów, po wywozie ostatnich zagranicę, wydano szereg rozporządzeń¹²⁸). Cło wywozowe od szeregu określonych towarów uległo zawieszeniu na czas ograniczony¹²⁹)¹³⁰)¹³¹).

W zakresie opodatkowania obrotu prawnego wyszczególnić należy ważną ustawę z dn. 18. III. 1932 (Dz. U. 32/340), zmieniającą w kilkudziesięciu przypadkach ustawę stemplową z dn. 1. VII. 1926. Na uwagę zasługują tu następujące zmiany. „Szacunek prawny” rzeczy nieruchomości, który ma być wzięty za podstawę wymiaru podatków stemplowych, może być oparty m. in. na ostatniej cenie sprzedaży lub ostatniem oszacowaniu przez

¹²⁴) W sprawie zakazu przywozu przędzy bawełnianej oraz nawozów azotowych zob. poz. 607 wzgl. 608; zob. także poz. 300.

¹²⁵) Stosownie do rozporz. z dn. 29. X. 1929 (Dz. U. 81/607).

¹²⁶) Zob. także poz. 672 i 832; w sprawie przemiału żyta zob. 695.

¹²⁷) Zob. poz. 385, 386, 425, 457, 542, 560, 692, 696, 797, 855 i 970.

¹²⁸) Zob. poz. 716 i 957 (zboże, produkty przemiału i sól), 383, 611 i 824 (bekony i szynki), 384 (przetwory mięsne), 930 (ryż).

¹²⁹) Zob. poz. 671 i 877.

¹³⁰) W sprawie konwencji, układów i porozumień handlowych z państwami obcymi zob. poz. 279, 283, 284, 634, 616 i 617 (Czechosłowacja); 324, 53,3, 681, 688 i 761 (W. Brytanja); 280 i 535 (Indje); 282 i 726 (Rumunja); 348 (Turcja); zob. także 402 (a. 8) (Grecja); poza teni zob. 400 (ai 7), 446/7 (zwalcz. fałsz, oznaczeń pochodzenia towarów) i 853.

¹³¹) W sprawie kar za naruszenie przepisów o opłatach celnych i obrocie towarowym z zagranicą oraz W. M. Gdańskiem zob. poz. 355 (a. 45—56 i 133—135). Straży granicznej dot. poz. 297 i 749. W sprawie samoistnych podatków komunalnych od towarów przywożonych drogami żelaznymi lub wodnymi zob. 884 (a. 12) i 937 (§39—44). Podatki pobierane są naogół w określonym stosunku do opłaty przewozowej.

instytucję kredytu hipotecznego¹³²). Przepis, na zasadzie którego osoba, skazana przez urząd skarbowy, mogła zażądać przekazania sprawy sądowi, uległ skreśleniu. Rozdział 12 ustawy otrzymał skrócony nagłówek: „Sprzedaż i zamiana rzeczy ruchomych”. Opłata od pism, dotyczących się praw rzeczowych na rzeczy cudzej, o ile dotyczą nieruchomości położonych zagranicą, wynosi obecnie 5 zł¹³³). Także opłata od pism, dotyczących dzierżawy lub najmu nieruchomości, położonych zagranicą, podwyższona została do 5 zł¹³⁴). Opłata od pism, stwierdzających umowę składu, w razie przyjęcia na przechowanie innych rzeczy ruchomych (poza papierami wartościowymi), wynosi obecnie 1 zł. W razie połączenia spółek bez powiększenia kapitału zakładowego spółki przejmującej wymierza się opłatę w takiej kwocie, jakaby się należała, gdyby nastąpiło powiększenie kapitału zakładowego spółki przejmującej o czystą wartość majątku spółki przejmowanej, wynikającej z bilansu, na którego podstawie fuzja ma być dokonana. Potrąca się opłatę, uiszczoną w ciągu poprzedniego roku od podwyższenia kapitału zakładowego. Ewentualnej nadwyżki nie zwraca się. Zasadnicza opłata od pełnomocnictw podwyższona została do 5 zł¹³⁴). Również opłata od poręki podwyższona została do 5 zł¹³⁴). Zaznaczyć wypada, że Min. Skarbu może zwolnić od opłat obliży, stwierdzające m. in. otrzymanie pożyczki bezprocentowej, udzielonej przez zreszenie, którego działalność nie jest obliczona na zysk. Przekaz podlega opłacie w wys. 0,3%, jeżeli jest przenośny za pomocą indosu lub został pisemnie przyjęty przez osobę, której przekaz wykonać zlecono, lub jest płatny okazicielowi, zaś w kwocie 1 zł w innych przypadkach. Wolne są przekazy na bank oraz wystawione lub płatne zagranicą, a w wzmiakowanych innych przypadkach przekazy do 500 zł i przekazy Skarbu Państwa lub osób prawnych, wymienionych w art. 16 ustawy. Przekazy Banku Polskiego są zawsze wolne od opłaty. Czek podlega opłacie w wys. 0,3% według zasad miarodajnych również dla weksli. Opłata od pism, stwierdzających umowę w przedmiocie otwarcia kredytu wekslowego, podwyższona została do 5 zł¹³⁴). Zasadnicza opłata od pokwitowań podwyższona została do 25 gr. Wolne od opłaty są obecnie także kwity między bankami, kwity stwierdzające odbiór czeku oraz kwity, wystawione zagranicą. Opłata od pism niewymienionych w rozdziałach poprzednich podwyższona jest do 5 zł¹³⁴), a o ile

¹³²) Dotychczas na przedwojennej cenie lub przedwojennem oszacowaniu.

¹³³) Dotychczas 0,1%.

¹³⁴) Dotychczas 3 zł.

wartość przedmiotu jest określona i wynosi ponad 100 i do 1000 zł, opłata podwyższona jest z 1 do 2 zł.

Jednolity tekst ustawy o opłatach stemplowych z uwzględnieniem wprowadzonych zmian ogłosiło O. M. S. z dn. 25. IV. 1932 (Dz. U. 41/413)¹³⁵). Przepisy wykonawcze zawiera R. M. S. z dn. 10. X. 1932 (Dz. U. 99/842). Zaznaczyć wypada, że R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 93/804) o sadowem postępowaniu egzekucyjnym wprowadza w art. LXXVII do ustawy o opłatach stemplowych kilkanaście dalszych zmian, dotyczących mianowicie opłat, należnych w związku z czynnościami komorników wzgl. w związku z licytacją nieruchomości i ruchomości. R. P. R. z dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/816) przewiduje do końca 1933 r. przy parcelacjach, prowadzonych celem spłaty uciążliwych zobowiązań gospodarstw rolnych opłatę ulgową w wys. 2%, a dla niniejszych gospodarstw w wys. 1%.

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustaliło na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym opłaty od kwitów komornianych. Opłaty wynoszą w stosunku miesięcznym od komornego poniżej 100, do 150, do 200 i ponad 200 zł — 25, 50, 75 gr wzgl. 1 zł. Danym opłatom nie podlegają kwity komorniane od mieszkań 1 i 2 izbowych. Opłaty obciążają właścicieli nieruchomości¹³⁶).

R. P. R. z dn. 23. VIII. 1932 (Dz. U. 74/664) ustanawia na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym także opłaty od stawek we wzajemnych zakładach (totalizatorze), zarządzanych przez towarzystwa wyścigów konnych. Opłata wynosi 1%¹³⁷⁾ ¹³⁸⁾.

Przechodząc do dziedziny opodatkowania obrotu pieniężnego, wymienić wypada odnośnie podatku przemysłowego, pobieranego od obrotu, R. M. S. z dn. 29. III. 1932 (Dz. U. 40/406), ogłaszające nowy tekst przepisów wykonawczych do powyższego podatku. Na uwagę zasługują tu następujące postanowienia. Za kredyt długoterminowy uważa się kredyt hipoteczny, spłacamy w ratach według z góry ustalonego planu amortyzacyjnego (§ 15). W instytucjach kredytu krótkoterminowego straty, poniesione na operacjach (własnych) walorami zagranicznymi oraz papie-

¹³⁵) Sprostowania zob. 613.

¹³⁶) Przepisy wykonawcze zob. 670 (§ 2). Gminy otrzymują 3% od wpływanych sum.

¹³⁷) Przepisy wykonawcze zob. 670 (§ 4). W sprawie odpowiedniego komunalnego podatku (do 1% od stawek gry) zob. 884 (art. 18) i 937 (§ 78 p. 1).

rami wartościowemi, nie podlegają potrąceniu od obrotu, osiągniętego w formie wynagrodzeń za świadczenia (procenty, prowizje itp.) (§ 19). Nie uważa się za komisowe przedsiębiorstw, dokonywujących zakupu towarów w imieniu własnym na rachunek osób trzecich. Stosunek „del credere” nie stanowi przeszkody do uznania komisju. Natomiast udzielenie „del credere” wyklucza stosunek pośrednictwa handlowego (§ 24). Na równi z podatkami konsumcyjnymi nie dolicza się do obrotu wpłaconych opłat od kart do gry, opłat na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego, od biletów za przejazd pojazdem mechanicznym oraz podatku od energii elektrycznej (wraz z dodatkiem komunalnym). Kwoty uiszczone tyt. podatku przemysłowego nie są potrącalne od obrotu (§ 32). Za sprzedaż dla celów produkcji (t. zw. sprzedaż hurtową) uważa się wszelką sprzedaż towarów przedsiębiorstwom przemysłowym z wyjątkiem sprzedaży towarów dla celów inwestycyjnych oraz dla remontów, jak również z wyjątkiem sprzedaży dla konsumpcji nie związanej z produkcją. Za sprzedaż przedsiębiorstwom komunikacyjnym celem eksploatacji uważa się sprzedaż towarów, służących do utrzymania przedsiębiorstwa w ruchu i zużywających się jednorazowo (np. węgiel, smary). Sprzedaż hurtowa winna być udowodniona prawidłowemi księgami handlowymi (§ 42).

R. M. S. z dn. 13. IV. 1932 (Dz. U. 41/412) wydane w poroz. z M. P. i H. w sprawie prowadzenia, badania i oceny ksiąg handlowych dla celów państwowego podatku przemysłowego, zawiera m. in. przepisy co do uproszczonych ksiąg handlowych, jakie prowadzić mogą określone mniejsze przedsiębiorstwa. Wymagane jest sporządzenie inwentarza majątku ruchomego i nieruchomego oraz wszelkich należności i długów, prowadzenie księgi kasy oraz księgi przychodu i rozchodu towarów, a w przedsiębiorstwach przemysłowych (rzemieślniczych) prócz księgi kasy conajmniej księgi produkcji. Sporządzanie bilansów otwarcia i zamknięcia nie jest konieczne.

¹³⁸⁾ Poza tem dotyczą podatków stemplowych od obrotu prawnego w specjalnych przypadkach poz. 308 (a. 23), 391 (a. 26 przewiduje m. i. zwolnienie przez 10 lat kolei znaczenia miejscowego od opłat od przejścia własności rzeczy nieruchomości, potrzebnych do budowy i eksploatacji kolei), 393, 574 i 950 (a. 13). W sprawie maszynowego wytłaczania znaków stemplowych zob. 349. W sprawie sprzedaży znaczków stemplowych przez sklepy tytoniowe zob. 568. W sprawie komunalnych podatków od pism, tyjących się przejścia własności rzeczy nieieruchomych, od zaprotestowanych weksli oraz od prawa połowania zob. 884 (a. 13, 14 i 19) oraz 937 (§ 45—66, 67 i 94—99).

W sprawie poboru scalonego podatku przemysłowego od obrotu artykułami zmonopolizowanymi¹³⁹), jak również od cementu i cukru wydane zostały R. M. S. z dn. 28. V., 22. VI. i 21. IX. 1932 (Dz. U. 54/529, 54/531 i 79/703). Do opłacania scalonego podatku obowiązane są Dyrekcje Monopolów Tytoniowego i Spirytusowego, oraz Loterii Państwowej, Biuro Sprzedaży Soli, oraz cementownie i cukrownie. Scalony podatek wynosi 4%, a odnośnie losów loterii państwowej 3% od całkowitej sumy prowizji, udzielanej przy sprzedaży danych artykułów zmonopolizowanych, zaś 2,6 i 3,6% od całkowitego przychodu brutto za cement wzgl. cukier. Do scalonego podatku dolicza się 10% nadzwyczajny podatek oraz dodatek komunalny w wys. $\frac{1}{4}$ scalonego podatku. Scalony podatek przemysłowy obejmuje wszystkie fazy obrotu odnośnymi artykułami w stanie nieprzerobionym¹⁴⁰).

W dziedzinie podatków bez pośrednich są nowe przepisy prawne z okresu sprawozdawczego stosunkowo mniej liczne. Wymienić należy odnośnie podatku gruntowego R. P. R. z, dn. 27. X. 1932 (Dz. U. 94/817), przewidujące dla izb rolniczych 3% udział w ogólnej kwocie państwowego podatku gruntowego¹⁴¹), pobranego w okręgu izby, oraz 50% kwot, uzyskanych w okręgu izby z obciążenia na rzecz samorządu wojewódzkiego, ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 35/358) o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego wyszczególnia jako podstawę obliczenia danych składek m. i. państw, podatek gruntowy bez oddzielnego dodatku i degresji. Zwyczajne składki nie mogą przewyższać rocznie 5% podstawy obliczenia; nałożenie składki wyższej wymaga zatwierdzenia wojew. władzy admin. ogólnej w poroz. z izbą skarbową¹⁴²).

¹³⁹) Z wyjątkiem artykułów, objętych Monopolem Zapałczanym.

¹⁴⁰) W sprawie ulg w spłacie zaległości podatku przem. zob. 356 (przy dobrowolnych wpłatach do 31. V., 31. VII i 31. VIII. 1932 bonifikaty w wys. 50, 35 wzgl. 25% wpłaconej sumy); poza tem w sprawie spłaty zaległości zob. 291. Odnośnie ustawowego pierwszeństwa podatku przemysł., co do zaspokojenia z majątku ruchomego zob. 317 (a. 12) i 655. Przepisów karnych dotyczy poz. 657 (a. 9). W sprawie komunalnego podatku od przemysłu i handlu zob. 884 (a. 8).

¹⁴¹) Wraz z 100%-ową podwyżką z r. 1924 oraz z uwzględnieniem progresji i degresji.

¹⁴²) W sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych rolników zob. 319 (przy wpłatach skutecznionych do 30. VI., 30. IX. i 31. XII. 1932 — bonifikaty w wys. 100, 75 i 50% wpłaconych sum); zob. także 291 oraz 307 (a. 24). Poza tem iob. 655 i 392. W sprawie komunalnego podatku od gruntów zob. 884 (a. 2—4) i 937 (§ 3—21).

Wymieniona ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 35/358) o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego wyszczególnia jako podstawę obliczenia składek zwyczajnych również podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich. Zwyczajne składki nie mogą przewyższać normalnie 5% podstawy obliczenia¹⁴³).

R. M. S. z dn. 29. III. 1932 (Dz. U. 40/406) zawiera (§ 49—71) przepisy wykonawcze do podatku przemysłowego, pobieranego w formie świadectw przemysłowych. Ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 35/358) o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego wymienia jako podstawę obliczenia składek zwyczajnych również podatek przemysłowy, pobierany w formie świadectw przemysłowych. Zwyczajne składki nie mogą przewyższać normalnie 5% podstawy obliczenia¹⁴⁴).

Ustawa z dn. 10. III. 1932 (Dz. U. 29/291) o spłacie zaległości podatkowych dotyczy m. i. także spłaty zaległości w podatku od kapitałów i rent¹⁴⁵).

R. P. R. z dn. 21. X. 1932 (Dz. U. 91/767) dostosowuje tekst ustawy o państwowym podatku dochodowym do ujętego obecnie szerzej pojęcia tantjem oraz określa dokładniej kompetencje instancji odwoławczych. R. M. P. i H. oraz S. z dn. 2. VII. 1932 (Dz. U. 64/604) podają na zasadzie ustawy z dn. 18. III. 1932 o tymczasowym stosowaniu wyjątkowych zasad bilansowania szczegółowe przepisy, co do sposobu prowadzenia rachunków przejściowych różnic kursowych. Na uwagę zasługuje, że nie jest dopuszczalne cje instancji odwoławczych. R. M. P. i H. oraz S. z dn. 2. VII. 1932 przeniesienie na rachunek zysków i strat zarachowanych różnię kursowych na należnościach w walutach obcych, przy równoczesnym utworzeniu „specjalnego rachunku przejściowego różnic Kursowych” dla zarachowania różnic kursowych na zobowiązaniach

¹⁴³) W sprawie spłaty zaległości podatku od nieruchomości zob. 291. W sprawie komunalnego podatku od budynków na obszarze gmin miejskich zob. 884 (a! 6).

¹⁴⁴) W sprawie opłat patentowych od wyrobu i przerobu spirytusu, od wyrobu drożdży oraz sprzedaży spirytusu i napojów alkoholowych zob. 586 (a. 62 i załącznik) oraz 746 (§ 38—45). W sprawie przepisów karnych zob. 355 (§ 130—132). W sprawie komunalnego podatku od przemysłu i handlu zob. 884 (a. 8). W sprawie komunalnego podatku od kopalń (do 1% ceny wzgl. wartości wydobytego minerału) zob. 884 (a. 5) i 937 (§ 22—27). W sprawie komunalnych dodatków do opłat patentowych zob. 884 (a. 11) i 937 (§ 37—38).

¹⁴⁵) Podatek od kapitałów i rent nie może być pobierany na rzecz związków komunalnych. Zob. poz. 884 (a. 21).

w walutach obcych, wagi. postępowanie odwrotne. Zyski lub straty, przeniesione na wzmiankowany rachunek specjalny, nie będą przyjmowane do podstaw wymiaru podatku dochodowego¹⁴⁶). Ustawa z dn. 20. XII. 1932 (Dz. U. 115/950) o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych, zabezpieczających listy zastawne i obligacje, uwalnia od podatku dochodowego sumy, ujawnione w bilansach towarzystw kredytowych ziemskich i Wileńskiego Banku Ziemskiego na skutek zapisania na swą rzecz na nieruchomościach obciążonych wierzytelności dodatkowych w wys. nie przekraczającej 5% sumy nominalnej wierzytelności konwertowanych. Ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 38/391) zwalnia koleje znaczenia miejscowego użytku publicznego przez 10 lat od podatku dochodowego, dopóki ich czysty zysk nie przewyższa 5% oprocentowania kapitału zakładowego. Ustawa z dn. 17. III. 1932 (Dz. U. 35/358) o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego wymienia jako podstawę obliczenia składek zwyczajnych m. i. państw, podatek dochodowy. Zwyczajne składki nie mogą przewyższać normalnie 5% podstawy obliczenia. Ustawa wchodzi w życie z dn. 1. I. 1934¹⁴⁷).

Roszczenia obywateli polskich, które będą regulowane przez Rząd Polski stosownie do postanowień polsko-niemieckiego układu waloryzacyjnego z dn. 5. VII. 1928, jak również roszczenia do b. ros. zakładów ubezpieczeń nie podlegają podatkowi spadkowemu na podstawie R. P. R. z dn. 11. VII. 1932 (Dz. U. 61/574). R. M. S. z dn. 7. VI. 1932 (Dz. U. 51/491) zawiera przepisy co do wymiaru i poboru podatku od dóbr, skonfiskowanych przez b. rządy zab. uczestnikom walk o niepodległość, a podlegających wydaniu przez Państwo Polskie. Przy wymierzaniu i pobieraniu podatku stosuje się postanowienia ustawy o podatku spadkowym (wraz z rozporządzeniem wykonawczym) obowiązujące w b. zab. ros. Podatek wymierza się od czystej wartości dóbr otrzymywanych, ustalonej przez komisję szacunkową, wzgl. od wartości, wypłaconej uprawnionym w zamian za nieruchomości miejskie, nie podlegające wydaniu. Jeżeli dobra otrzymują dwie lub więcej osób, to podatek oblicza się co do każdej osoby oddzielnie. Decy-

¹⁴⁶) Zob. także poz. 421.

¹⁴⁷) W sprawie spłaty zaległości w podatku dochodowym zol. 291; w sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych rolników (bonifikaty do 100% wpłaconych sum) zob. 319. W sprawie ograniczenia nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach (ponad 2500 zł mieś.) zob. 496 i 640. W sprawie komunalnego podatku dochodowego zob. 884 (a. 9) i 937 (§ 29).

zję, czy w zamian za podatek ma być zatrzymana odpowiednia część dóbr oddawanych, poweźmie Min. Skarbu¹⁴⁸).

Przepisy prawne dotyczące komunalnego podatku od placów budowlanych zawiera jednolity tekst ustawy z dn. 11. VIII. 1923 o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (a. 4 p. 5), ogłoszony O. M. S. W. z dn. 28. IX. 1932 (Dz. U. 106/884). Podatek może być pobierany jedynie w formie dodatku do państwowego podatku od placów budowlanych i w wys. nie przekraczającej 100% podatku państwowego.

R. P. R. z dn. 21. V. 1932 (Dz. U. 51/479) w sprawie zniesienia urzędu Min. Robót Publicznych przekazuje sprawę daniny lasowej do zakresu działania Min. Skarbu. R. M. S. z dn. 4. XI. 1932 (Dz. U. 108/892) przyznaje płatnikom daniny lasowej, którzy do dn. 31. XII. 1932 skutecznie dobrowolnie wpłaty na poczet zaległych należności pieniężnych, bonifikaty w wys. 50% wpłaconej sumy.

Ustawa z dn. 10. III. 1932 (Dz. U. 29/291) o spłacie zaległości podatkowych dotyczy m. i. także spłaty zaległości w podatku majątkowym¹⁴⁹)¹⁵⁰).

IV.

Kredyt publiczny.

Kurs obligacyj 5% Państwowej Renty Ziemskiej, wypłaconych z tytułu wynagrodzenia za nieruchomości ziemskie na

¹⁴⁸) Zob. także 771. Ponadto dotyczą podatku od spadków i darowizn 340 (a. 1 p. 48) i 392 (a. 21). W sprawie spłaty zaległości w podatku od spadków i darowizn zob. 291 i 319. W sprawie komunalnego podatku od spadków i darowizn zob. 884 (a. 16) i 937 (§ 69—72).

¹⁴⁹) W sprawie ulg w spłacie zaległości rolników w podatku majątkowym zob. 319 (przy wpłatach do 30. VI., 30. IX. i 31. XII. 1932 bonifikaty do 100, 75 i 50% wpłaconej sumy); zob. także 307 (a. 24) i 655. Podatki od majątku oraz od posiadania przedmiotów majątkowych nie mogą być pobierane na rzecz związków komunalnych (zob. 884 a. 21).

¹⁵⁰) Administracji skarbowej dotyczą poz. 498, 499, 552, 585, 673, 687 i 837. W sprawie przejęcia egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz postępowania egzekucyjnego władz skarbowych zob. ustawę z dn. 10. III. 1932 (Dz. U. 32/328) i R. R. M. z dn. 25. VI. 1932 (Dz. U. 62/580). Zob. także poz. 495, 581, 655 oraz 934 (a. 800 p. 3 i 6), 946 (§ 39) i 745. Nową ustawę karną skarbową z dn. 18. III. 1932 zob. Dz. U. 34/355. Przepisy wykonawcze podaje R. M. S. i Spr. z dn. 2. IV. 1932 (Dz. U. 36/362); zob. także poz. 453, 530, 551, 657 i 662 (a. 3).

zasadzie ustawy z dn. 28. XII. 1925 o wykonaniu reformy rolnej, ustalony został na r. 1933 w wys. 80% ich imiennej wartości R. M. R. i R. R. z dn. 27. XII. 1932 (Dz. U. 118/975).

Termin wymiany określonych obligacji kolejowych, obciążających Skarb Państwa z tytułu przejęcia kolei w Małopolsce, na obligacje 5% konwersyjnej pożyczki kolejowej przedłużyło R. M. S. z dn. 2. IV. 1932 (Dz. U. 31|/320) do dn. 31. XII. 1932.

Na pokrycie należności, przypadającej Towarzystwu Kolei Lwów—Czerniowce—Jassy od Skarbu Państwa z tytułu przejęcia odcinka kolei do granicy Państwa wypuszczona została na podstawie R. P. R. z dn. 22. III. 1928 oraz R., M. S. i K. z dn. 20. V. 1932 (Dz. U. 44/426) 7% pożyczka kolejowa na sumę 8.858.000 zł w złocie. Obligacje tej pożyczki będą umorzone w przeciągu lat 26 w ratach półrocznych, płatnych 1. III. i 1. IX. i każdego roku drogą losowania lub wykupu. Pożyczka zabezpieczona będzie na kolei Lwów—Granica Państwa przez wpis hipoteczny z miejscem, idącym bezpośrednio po wpisach już istniejących. Obligacje Towarzystwa, obciążające Skarb Państwa Polskiego, wymienione będą na obligacje 5% pożyczki konwersyjnej kolejowej z r. 1926 według kursu 15 zł za 100 koron z zastosowaniem postanowień R. P. R. z dn. 14. V. 1924, dotyczących obywateli państw obcych. Załączony do rozporządzenia plan amortyzacyjny 7% pożyczki kolejowej uległ zamianie na skutek R. M. S. i K. z dn. 24. VIII. 1932 (Dz. U. 75/679). Poszczególne półroczne raty od pierwszej aż do ostatniej (płatnej 1. IX. 1956); utrzymane są w wys. około 372.000 zł¹⁵¹⁾152).

Co się tyczy długów zagranicznych, to wymienić należy układ polsko-austriacki, dotyczący uregulowania niektórych długów przedwojennych austriacko-węgierskich, podpisany w Hadze dn. 20. I. 1930 (Dz. U. 84/730/1). Układ przewiduje dla pokrycia deficytu Polski w tytułach przedwojennych rent austriackich i węgierskich zapłacenie przez Polskę Austrii w dn. 31. XII. 1935 sumy 335.000 szylingów austriackich¹⁵³⁾.

¹⁵¹⁾ Zob. także 730 (a. II). W sprawie um rzenia długu obligacyjnego Tow. Drogi Żel. Fabr. Łódzkiej zob. 273, 274 i 532.

¹⁵²⁾ W sprawie zaciągania pożyczek komunalnych zob. 884 (a. 33) i 937 (§ 117—119); w sprawie dochodzenia roszezeń pieniężnych od związków komunalnych zob. 809. W sprawie pożyczek, przewidzianych w ustawie o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego, (do % składki nadzwyczajnej) zob. 358 (a. 11).

¹⁵³⁾ Zob. także 939.

Ustawa z dn. 10. III. 1932 (Dz. U. 33/341) upoważnia Min. Skarbu do udzielania poręki państwowej za określone zobowiązania do wys. łącznej 1500 milionów zł w złocie. Poręka państwowa może być udzielana za zobowiązania banków państwowych do wys. 750 milionów zł w złocie, za zobowiązania przedsiębiorstw państwowych do wys. 250 milionów zł w złocie, następnie za zobowiązania związków komunalnych, funduszy kuracyjnych, banków komunalnych, instytucyj kredytu długoterminowego oraz banków hipotecznych z tytułu emisji listów zastawnych, o ile listy te znajdują pokrycie w pierwszej połowie wartości nieruchomości, przynoszących dochód, mają oznaczony okres umorzenia wzgl. określony termin płatności i wydawane są pod nadzorem rządowym, dalej za zobowiązania zapłaty kapitału i odsetek obligacyj kolei żelaznych prywatnych użytku publicznego¹⁵⁴), za zobowiązania określonych instytucyj rolniczych i spółdzielczych, za zobowiązania osób fizycznych i prawnych, zabezpieczone hipotecznie w pierwszej połowie szacunku nieruchomości wzgl. towarami, przeznaczonymi na wywóz, do 50% ceny rynkowej, wreszcie za zobowiązania osób fizycznych i prawnych, wynikające z interesów, prowadzonych z zagranicą. Forma papierów wartościowych korzystających z poręki państwowej oraz tekst napisu, stwierdzającego udzielenie gwarancji, podlega zatwierdzeniu Min. Skarbu. Poręka udzielona może być także w walutach obcych według parytetu złota. Ustawa z dn. 1. VII. 1925 i R. P. R. z dn. 22. III. 1928 straciły moc obowiązującą¹⁵⁵).

Dr. Roch Knapowski (Poznań).

¹⁵⁴) Porówu. także poz. 391 (a. 25 i 27).

¹⁵⁵) Odnośnie gwarancji Skarbu Państwa i gmin miejskich za spłatę pożyczek z Funduszu Budowlanego zob. 481. W sprawie poręki Skarbu Państwa za listy zastawne i obligacje meljoracyjne Państw. Banku Rolnego (315 wzgl. 150 milionów zł w złocie) zob. 967 (§ 42); zob. także 638 (§ 11). Konwersja, przewidziana w art. 4 ustawy z dn. 20. XII. 1932 (Dz. U. 115/950) nie dotyczy listów zastawnych i obligacyj, za które udzielił poręki Skarb Państwa. Pomoc finansowa instytucjom kredytowym może być udzielana m. i. w formie poręki i innych zobowiązań Skarbu Państwa w ramach stałego kontyngentu 100 milionów zł (poz. 815 a. 2). W sprawie poręki związków komunalnych zob. 884 (a. 33) i 937 (§ 118). Gwarancja pomorskiego wojewódzkiego związku komunalnego za zobowiązania Pomorskiego Stowarzyszenia Ubezpieczeń w Toruniu została uchylona (zob. poz. 811 a. 2).

2. KRONIKA USTAWODAWCZA

(za czas od 21 grudnia 1932 do 31 marca 1933).

Ustawy:

151. z dnia 20. XII. 1932 o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umarzania wierzytelności długoterminowych zabezpieczających listy zastawne i obligacje oraz wydanych na podstawie tych wierzytelności listów zastawnych i obligacyj. (Dz. Ust. Nr. 115, poz. 950).
1. z dn. 15. XII. 1932 o ratyfikacji porozumienia między Polską a Niemcami w formie wymiany not z dn. 15. XII. 1931 o stosowaniu tytułu I konwencji polsko-niemieckiej z dn. 22. VI. 1932 r. dotyczącej kopalń górnośląskich, do terenów, będących przedmiotem umowy między skarbem państwa polskiego a Preussische Bergwerks- u. Hütten-Aktiengesellschaft z dn. 18. VI. 1931. (Dz. Ust. Nr. 2, poz. 10, 1933 r.).
2. z dn. 15. XII. 1932 o ratyfikacji umowy między Polską a Niemcami o ułatwieniach w małym ruchu granicznym, podpisanej wraz z protokołem końcowym oraz załącznikami I i II w Warszawie dn. 22. XII. 1931 r. (Dz. Ust. Nr. 2, poz. 11).
3. z dn. 15. XII. 1932 o ratyfikacji umowy między Polską a Austrią o zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu w dziedzinie podatków bezpośrednich oraz o pomocy prawnej w sprawach danin, podpisanej w Wiedniu oraz protokołem końcowym du. 22. IV. 1932 r. (Dz. Ust. Nr. 2, poz. 12).
4. z dn. 15. XII. 1932 o ratyfikacji układu między rządem polskim a niemieckim, dotyczącego zaprzestania działalności M. T. R. niemiecko-polskiego podpisanego w Paryżu dn. 1. XII. 1931. (Dz. Ust. Nr. 3, poz. 17).
5. z dn. 25. I. 1933 o zmianie ustawy obow. z dn. 31. V. 1921 o nadzorze nad kotłami parowemi. (Dz. Ust. Nr. 9, poz. 54).
6. z dn. 25. I. 1933 o zniesieniu kar cielesnych na obszarze b. zaboru pruskiego. (Dz. Ust. Nr. 9, poz. 54).
7. z dn. 25. I. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z dn. 6. III. 1928 o opiece nad zabytkami. (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 62).
8. z dn. 25. I. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z dn. 22. III. 1928 o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 63).
9. z dn. 25. I. 1933 o obciążeniu nieruchomości państwowej Nr. hip. 1720, w Warszawie służebnością widoku i światła na rzecz sąsiedniej nieruchomości. (Dz. Ust. Nr. 12, poz. 75).

10. z dn. 15. XII. 1932 o ratyfikacji konwencji o ograniczeniu fabrykacji i o uregulowaniu podziału środków odurzających wraz z protokołem podpisanych w Genewie 13. III. 1931 r. (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 101).
11. z 15. XII. 1932 o ratyfikacji konwencji między Polską a Belgią w sprawie wzajemności, dotyczącej emerytur górniczych podpisanej wraz protokołem w Brukseli 7. XI. 1931 (Dz. Ust. Nr. 17, poz. 102).
12. z dn. 15. II. 1933 o zamianie parcel państwowych na terenie w. m. Gdańska (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 103).
13. z dn. 15. II. 1933 o zatwierdzeniu umowy między Polską a w. m. Gdańskiem w sprawie ochrony i pomocy prawnej w dziedzinie podatków podpisanej w Gdańsku dn. 29. V. 1929 (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 104).
14. z dn. 15. II. 1933 o zatwierdzeniu układu między Polską a w. m. Gdańskiem a zapobieżeniu podwójnemu opodatkowaniu bezpośredniemu podpisanego w Gdańsku 29. V. 1929 (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 105).
15. z dn. 15. II. 1933 o zatwierdzeniu układu między Polską a w. m. Gdańskiem o uchyleniu dwukrotnego opodatkowania w zakresie danin na przypadek śmierci, podpisanego w Gdańsku 29. V. 1929 (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 106).
16. z dn. 15. II. 1933 o zatwierdzeniu układu między Polską a w. m. Gdańskiem celem uchylenie dwukrotnego opodatkowania w zakresie opłat stemplowych od weksli (podatek wekslowy) podpisanego w Gdańsku 29. V. 1929 (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 107).
17. z dn. 15. II. 1933 o kierowaniu robotami budowlanymi i o ich planach na obszarze m. Gdyni (Dz. Ust. Nr. 16, poz. 108).
18. z dn. 15. II. 1933 o wpisywaniu do ksiąg hipotecznych na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości państwowych, będących w zarządzie państw, przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” (Dz. Ust. Nr. 17, poz. 111).
19. z dn. 15. II. 1933 o poborze rekruta w 1933 (Dz. Ust. Nr. 17, poz. 112).
20. z dn. 15. II. 1933 o zmianie ustawy z 18. III. 1925 o izbach morskich (Dz. Ust. Nr. 18, poz. 117).
21. z dn. 25. I. 1933 o zmianie rozp. P. R. P. z 22. III. 1928 o ulgach dla przedsiębiorstw przemysłowych i komunikacyjnych (Dz. Ust. Nr. 18, poz. 118),
22. z dn. 15. II. 1933 o sprzedaży gruntu państwowego (Młociny woj. warsz.) (Dz. Ust. Nr. 18, poz. 119).

23. z dn. 15. II. 1933 o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu i in. instytucyj prawa publicznego (Dz. Ust. 19, poz. 127).
24. z dn. 15. II. 1933 o zamianie gruntów państwowych na grunty gminne w Poznaniu (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 136).
25. z dn. 8. III. 1933 o sprzedaży i zamianie nieruchomości państwowych (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 137).
26. z dn. 8. III. 1933 o przekazaniu na własność „Polskiego Czerwonego Krzyża” niektórych nieruchomości państwowych (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 138).
27. z dn. 14. III. 1933 o dodatkowych kredytach na 1931/32 (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 139).
29. z dn. 14. III. 1933 o dodatkowych kredytach na 1932/33 (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 140).
29. z dn. 14. III. 1933 o zmianie przepisów o opodatkowanie spadków i darowizn (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 141).
30. z dn. 14. III. 1933 o przedłużeniu okresu urzędowania organów samorządowych na obszarze woj. krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 142).
31. z dn. 14. III. 1933 o zwolnieniu przedsiębiorstwa państwowego „Państwowe Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku” od datków państwowych i samorządowych (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 143).
32. z dn. 14. III. 1933 o budowie normalno-torowej kolei Warszawa—Radom (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 144).
33. z dn. 14. III. 1933 o zmianie ustawy z dn. 30. VII. 1883 o ogólnym zarządzie kraju (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 145).
34. z dn. 14. III. 1933 o likwidacji mienia b. rosyj. kas emerytalnych i przezorności (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 146).
35. z dn. 14. III. 1933 o przekazywaniu bankom państwowym zarządu i ściąganiu niektórych bezspornych prywatno-prawnych roszczeń Skarbu Państwa (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 147).
36. z dn. 14. III. 1933 o zmianie gruntów państwowych w Poznaniu (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 148).
37. z dn. 14. III. 1933 odstąpienie gminie m. Gdyni gruntów państwowych (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 149).
38. z dn. 17. III. 1933 ogłoszenie na r. 1933 wykazu gruntów podlegających przymusowemu wykupem (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 150).
39. z dn. 15. III. 1933 o zbiórkach publicznych (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 162).
40. z dn. 16. III. 1933 o Funduszu Pracy (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 163).

41. z dn. 17. III. 1933 o zmianie ustawy z 2. VI. 1902 o służbie marynarza (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 164).
42. z dn. 17. III. 1933 o zmianie rozp. P. R. P. z dn. 1. II. 1927 o zniesieniu służebności w woj. wołyńskim, poleskim, nowogródzkim, wileńskim i we wschodniej części woj. białostockiego (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 165).
43. z dn. 17. III. 1933 o uproszczeniach przy regulacji hipotek parcelowanych gruntów państwowych (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 168).
46. z dn. 18. III. 1933 o zmianie rozp. P. R. P. z 15. IV. 1931 o uregulowaniu roszczeń obywateli polskich do niemieckich zakładów ubezpieczeń z tytułu umów ubezpieczeń na życie, wymienionych w art. 21 polsko-niemieckiego układu waloryzacyjnego z dn. 15. VII. 1928 (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 169).
47. z dn. 22. III. 1933 o zapewnieniu, czasowych mieszkań i pomieszczeń dla zwolnionych robotników rolnych (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 170).
48. z dn. 24. III. 1933 o zatwierdzenie zmian statutu Banku Polskiego (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 171).
49. z dn. 24. III. 1933 o wypuszczeniu biletów skarbowych (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 172).
50. z dn. 24. III. 1933 o ulgach dla nowostawianych budowli (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 173).
51. z dn. 25. III. 1933 o zmianie moratorium mieszkaniowego (Dz. Ust. Nr. 22, poz. 174).
52. z dn. 28. III. 1933 skarbowa na okres 1. IV. 1933 — 31. III. 1934 (Dz. Ust. Nr. 23, poz. 186).
53. z dn. 28. III. 1933 o wstrzymaniu eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie wsi i osad na terenie okręgów sądów apel. w Warszawie, Lublinie i Wilnie (Dz. Ust. Nr. 23, poz. 187).

Rozporządzenie Prezydenta R. P. z mocą ustawy:

1. z dn. 24. III. 1933 o uzupełnieniu rozp. Prez. R. P. z du. 9. XII. 1929 o zmianie ustroju Prok. Generalnej R. P. (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 151).